

Helene Lirhus Bakken

Sårbar, driftsstyrt, stor og sterk?

En kvalitativ studie om menns seksuelle praksis
i lys av #Metoo

Masteroppgave i Likestilling og mangfold

Veileder: Agnes Bolsø

Mai 2019

Helene Lirhus Bakken

Sårbar, driftsstyrt, stor og sterk?

En kvalitativ studie om menns seksuelle praksis i lys av #Metoo

Masteroppgave i Likestilling og mangfold
Veileder: Agnes Bolsø
Mai 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for tverrfaglige kulturstudier

NTNU

Kunnskap for en bedre verden

Likestilling og mangfold

Læringsutbytte

Masterstudiet i Likestilling og mangfold har tre hovedmål:

1. Kvalifisere kandidatene til avansert arbeid relatert til kjønns-, likestillings- og mangfoldsproblematikk i næringsliv og offentlig virksomhet, i utredningsarbeid, i administrasjon, politikkutvikling, kunnskapsledelse og forskning
2. Kvalifisere kandidatene til å utføre systematiske undersøkelser gjennom kritisk tenking og analyse, og å kunne trekke kvalifiserte konklusjoner
3. Gi kandidatene inngående kunnskaper om sentrale teorier, begreper og analysemåter i tverrfaglige kjønnsstudier

Kunnskaper

Masterkandidatene i likestilling og mangfold har

- avansert kunnskap om det tverrfaglige kjønnsforskningsfeltets sentrale teorier, debatter og kontroverser
- spesialisert innsikt i så vel historiske som samtidige endringsprosesser knyttet til likestilling og mangfold i det norske samfunnet, i lys av internasjonale og globale kontekster
- kunnskap på høyt nivå om hvordan kjønn som sosial og symbolsk kategori kan virke sammen med andre sosiale og symbolske kategorier og fenomener

Ferdigheter

Masterkandidatene i likestilling og mangfold kan

- identifisere og arbeide selvstendig med praktiske og teoretiske problemer knyttet til likestilling og mangfold i konkrete samfunnsmessige sammenhenger
- vurdere og benytte relevante metoder og teorier for undersøkelse og analyse av kjønn og eventuelt andre sosiale kategorier i spesifikke empiriske problemstillinger på en selvstendig måte
- analysere og forholde seg kritisk til problemstillinger knyttet til forståelser av kjønn, likestilling og mangfold på ulike samfunnsarenaer og derigjennom se og anvende flere tilnæringsmåter

Generell kompetanse

Masterkandidatene i likestilling og mangfold kan

- gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- og utredningsarbeid i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder i tverrfaglig dialog med andre eksperter
- formidle resultater av eget faglig arbeid muntlig og skriftlig på en selvstendig måte både til eksperter og allmennhet

Forord

Jeg husker første mastermøte på instituttet med hele klassen og veilederne til stede, og vi alle skulle få muligheten til å dele våre tanker og ideer til masteroppgaven. Jeg kjente på en fryktbasert glede over at vi endelig skulle starte på det største prosjektet så langt i livet, nemlig å skrive vår egen masteroppgave. Det var vanskelig å skulle velge ett tema, for det var jo så mye spennende å skrive om! Én ting jeg visste var at jeg ønsket å skrive om seksualitet, og derfor vil jeg takke veilederne for klassen 2017 for at de satt sammen en gruppe av studenter som ønsket å skrive om seksualitet. Det var først da jeg fikk boltre meg i ideer som handlet om seksualitet.

Deretter vil jeg gjerne takke alle på lesesal 5466 for all støtte, gode ord og mye glede som gjorde at jeg klarte å holde meg inspirert og motivert til å skrive masteroppgaven. En spesiell takk til Martine og Hannah som alltid var til stede og som jeg kunne både få ut frustrasjon til, men også dele gleder og oppsiktsvekkende funn. Tusen takk for at dere stilte opp!

Jeg ønsker også å takke Ida Johnsen Ingebretsen for at hun stilte opp som uformell veileder og for at hun satt av så mye tid og energi til å gi meg konstruktive tilbakemeldinger på masteroppgaven. Jeg vet ikke hva jeg hadde gjort uten din gode støtte og oppmuntrende ord.

Jeg vil også rette en stor takk til Katrine Moe som tok seg tid til å lese korrektur og gi meg konstruktive tilbakemeldinger. Det har vært til stor hjelp, og jeg vil takke for tiden du satt av til å hjelpe meg.

Sist, men ikke minst, vil jeg rette en stor takk til min veileder Agnes Bolsø for all støtte, konstruktive tilbakemeldinger og oppmuntrende ord jeg har fått i prosessen av å skrive en masteroppgave.

20.05.2019

Helene Lirhus Bakken

Sammendrag

I etterkant av #Metoo dannet det seg et veiskille: de som omfavnet #Metoo med entusiasme over at omfanget av seksuell trakassering endelig ble offentliggjort, og de som ikke kjente seg igjen i kampanjen. Dette utfoldet seg i utallige kronikker, leserinnlegg og debatter om temaet. Derfor har jeg valgt å undersøke hvordan menn snakker om sin seksuelle praksis i etterkant av #Metoo.

Kritisk diskurspsykologi og Nigel Edley sitt analysekonsept som består av fortolkningsrepertoar, ideologisk dilemma og subjekt posisjon danner grunnlaget for analysen i dette prosjektet. Jeg har utført 5 kvalitative intervjuer med mannlige studenter om deres seksuelle praksis. Det teoretiske utgangspunktet for prosjektet har vært hegemonisk maskulinitet, maskulin dominans og mannlighet- og umannlighetsforståelse. Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvilke fortellinger, tanker og erfaringer informantene har gjort i forbindelse med sin seksuelle praksis.

Funnene viser at informantene i den første delen forstår seg selv som maskuline med en naturlig dominans over kvinner. Dominansen er begrunnet i en biologisk overlegenhet som gjør at dem er utrakasserbar og usårlig. Begrepene stor, sterk, og driftsstyrt er sentrale i måten informantene forstår seg selv som mektig ovenfor kvinner. I den andre delen er informantenes sårbare side skrevet frem som i konflikt med måten informantene forstår seg som mannlige. Her er det en balansegang mellom det å være mannlig og umannlig ved måten informantene forteller om seksuell trakassering, kommunikasjon og overgrep. I den tredje delen er informantens forståelse av #Metoo- kampanjen skrevet frem som et kritisk blikk på kampanjen. Politisk korrekthet og krenkekultur er måten informantene beskriver tiden i etterkant av #Metoo. I den fjerde og siste delen er det skrevet frem måten informantene snakker om sex. I situasjoner med ereksjonssvikt er de medfølende og forståelsesfulle, på samme tid som det er grenser for hva de snakker om fordi informantene ikke vil avsløre sin sårbarhet.

Avslutningsvis har jeg skrevet en oppsummering av de samlede trådende i de forbigående analysekapitlene for å se dem i sammenheng med hverandre. Til slutt har jeg skrevet om mine tanker etter å ha arbeidet med prosjektet.

Abstract

In the aftermaths of the #Metoo movement a crossroad was formed: those whom embraced the #Metoo movement with enthusiasm of the fact that the scope of sexual harassment finally was out in the open, and those whom did not acknowledge the movement. This unfolded in countless articles, cornicles, letters and debates about the topic. This is why I have chosen to investigate how men talk about their sexual practice in the aftermaths of the movement.

Critical discourse psychology and Nigel Edley's concept of analysis contains of interpretation repertoire, ideological dilemma and subject position that form the basis for the analysis in the project. I have conducted five qualitative interviews with male students about their sexual practice. The theoretical base for the project has been hegemonic masculinity, masculine dominance and the understanding of manliness- and unmanliness. The purpose of the project has been to examine what narratives, thoughts and experience these informants have formed in connection to their sexual practice.

The findings show that in the first section the informants understand themselves as masculine with a natural dominance over women. The dominance is reasoned by the biological superiority that makes them unharrassable and unharmable. The concepts big, strong and sexually driven are central in the ways in which the informants see themselves as powerful in relation to women. In the second section, the informant's vulnerable side is formulated in the way it is in conflict with the way the informants understanding of themselves as manly. Here a balance between being manly versus unmanly in the way that the informants talk about sexual harassment, communication and abuse. In the third section the informants understanding of the #Metoo movement is formulated as a critical assessment of the movement. Political correctness and the formation of a culture that makes people 'easily offended' is main elements in the aftermaths of #Metoo. In the fourth and last section, the ways in which the informants talk about sex is examined. In situations where erectile dysfunction is debated, the informants seem understanding and compassionate. While they at the same time boundaries of what they talk about is present, in a trial to not reveal their vulnerability.

In conclusion I have written a summary of the many threads in the previous analysis chapters in order to see them in context to each other. Finally, I have written my thoughts after completing the project.

Table of Contents

LÆRINGSUTBYTTE	III
<u>FORORD .....</u>	<u>V</u>
<u>SAMMENDRAG .....</u>	<u>VII</u>
<u>ABSTRACT .....</u>	<u>IX</u>
<u>KAPITTEL 1: INNLEDNING .....</u>	<u>1</u>
BAKGRUNN	1
PROSJEKTETS FORMÅL OG PROBLEMSTILLING	2
TIDLIGERE FORSKNING.....	3
SEKSUELL TRAKASSERING OG METOO- KAMPANJEN	3
MENNS SEKSUALITET	4
OPPGAVENS OPPBYGNING	5
<u>KAPITTEL 2: METODE.....</u>	<u>6</u>
KVALITATIV METODE	6
REKRUTTERINGSFASEN.....	7
UTVALG AV INFORMANTER.....	8
ETISKE UTFORDRINGER.....	8
FORSKERROLLEN	9
ANALYSEARBEID	11
BRUK AV SITATER.....	12
GYLDIGHET, PÅLITELIGHET OG OVERFØRBARHET	13
OPPSUMMERING	14
<u>KAPITTEL 3: ANALYSEGREP OG TEORI.....</u>	<u>15</u>
DISKURS	15
DISKURSPSYKOLOGI OG KRITISK DISKURSPSYKOLOGI.....	15
FORTOLKNINGSREPERTOAR	16
IDEOLOGISK DILEMMA.....	16
MANNLIGHET OG UMANNLIGHET.....	17
HEGEMONISK MASKULINITET	17
KRITIKK AV MASKULINITETSBEGREPET	18
DEN MASKULINE DOMINANS	19
OPPSUMMERING	19
<u>KAPITTEL 4: DEN UOVERVINNELIGE MANNEN.....</u>	<u>21</u>
BIOLOGISKE FORSKJELLER	21

SEKSUELT VESEN	23
UTRAKASSERBAR.....	25
DEN VERBALE KOMMUNIKASJONEN	26
OPPSUMMERING	27
<u>KAPITTEL 5: SÅRBARHETENS DILEMMA.....</u>	28
GRENSESONESEX	28
«FRUITY MANNFOLK».....	30
DOBBELTSTANDARD	32
AVVIST	34
FEILKOMMUNIKASJON.....	36
OPPSUMMERING	38
<u>KAPITTEL 6: BEGRENSNING AV FRIHET .....</u>	39
FORTELLER KVINNENE SANNHETEN?	39
OPPFATNING BLANT VENNER	40
KRENKEKULTUR.....	41
#METOO	42
POLITISK KORREKTHET	43
OPPSUMMERING	44
<u>KAPITTEL 7: LA OSS SNAKKE OM SEX! .....</u>	45
Å SNAKKE OM EREKSJONSSVIKT	45
KOMPISPRAT OM SEX.....	47
«JEG VIL IKKE GI DEM AMMUNISJON».....	49
IKKE FOR MYE, IKKE FOR LITE.....	50
Å SNAKKE OM FØLELSER	51
GRENSER	51
FORVENTNINGER TIL DEN SEKSUELLE MANNEN	54
OPPSUMMERING	55
<u>KAPITTEL 8: OPPSUMMERENDE KONKLUSJON .....</u>	56
MINE REFLEKSJONER	58
<u>KAPITTEL 9: LITTERATURLISTE .....</u>	59
<u>VEDLEGG: INTERVJUGUIDE.....</u>	63
<u>VEDLEGG: PROSJEKTSKISSE .....</u>	64
<u>VEDLEGG: SAMTYKKESKJEMA.....</u>	65

Kapittel 1: Innledning

#Metoo som forandret bilde av seksuell trakassering

Bakgrunn

I oktober 2017 forandret skuespillerinnen Alyssa Milano hele USA med én hashtag. Metoo- fenomenet handlet om å vise verden omfanget av kvinner som har blitt utsatt for seksuell trakassering eller uønsket seksuell oppmerksomhet. Den første kvelden ble twittermeldingen delt 55 000 ganger, og etter 45 dager hadde #Metoo blitt aktivt brukt i 85 land og publisert 85 millioner ganger på Twitter og Facebook (Sayej, 2017). Her i Norge var mottakelsen splittet og det dannet seg et veiskille: de som omfavnet #Metoo med entusiasme over at omfanget av seksuell trakassering endelig ble offentliggjort, og de som ikke kjente seg igjen i kampanjen. Dette utfoldet seg i utallige kronikker, leserinnlegg og debatter om temaet.

I November 2017 ble det publisert to innlegg i Aftenposten skrevet av forfatter Jan Guillou (Guillou, 2017) og Aftenposten- kommentator Joacim Lund (Lund, 2017) om deres opplevelser av #Metoo. En fellesnevner for innleggene var at de begge følte at kampanjen svartmalte alle menn som en potensiell overgriper, og at *nok var nok*. Guillou (Guillou, 2017) følte at han som en eldre hvit mann var den mest motbydelige personen som kunne eksistere. Han uttrykte i tillegg bekymring for hvordan han nå skulle forholde seg til kvinner, og hvorvidt det var greit å gi de en klem i fare for at det kunne mistolkes som noe annet. Det Lund (Lund, 2017) skrev i sitt innlegg var i større grad preget av en bevisstgjøring om at alle menn ikke tafser, trakasserer og voldtar, og at kampanjen kan ha bidratt til å gi menn et unødvendig stempel som farlig. Dette er det samfunnsmessige aspektet som gjorde at jeg ønsket å forske på menn og deres tanker om egen seksualitet i møte med makt, kjønn og kommunikasjon.

Prosjektets formål og problemstilling

Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvilke fortellinger, tanker og erfaringer informantene har gjort i forbindelse med sin seksuelle praksis. For å analysere dette fremtrengte jeg en problemstilling. Å utarbeide en problemstilling til prosjektet har vært en prosess som har utviklet seg i takt med å skrive masteroppgaven. Som jeg skriver i metodekapitlet, ønsket jeg opprinnelig å skrive om menn i arbeidslivet og deres reaksjon på Metoo- kampanjen. Det forandret seg ganske tidlig da det var andre temaer som ble mer fremtredende enn å undersøke menn i arbeidslivet. Jeg ville snakke med menn om deres seksuelle liv og forstå hvordan de snakket om seksualitet i møte med kvinner, makt og vennegjengen. Som et resultat av det valgte jeg en problemstilling som lyder slik:

Hva sier menn om egen seksuell praksis i lys av Metoo- kampanjen?

For å kunne svare på problemstilling utarbeidet jeg forskningsspørsmål til hvert analysekapittel. Spørsmålene er basert på temaene jeg fant interessante og relevante i prosessen av prosjektet, og det er seksuell trakassering, #Metoo, sårbarhet/usårlighet og seksualitet. Hensikten med å ha seksuell trakassering og #Metoo som to ulike temaer til prosjektet, var for å undersøke hvorvidt informantene hadde blitt utsatt for seksuell trakassering og hva de tenkte om Metoo- bevegelsen. Når det gjelder de andre temaene som sårbarhet/usårlighet og seksualitet er det gjennomgående temaer i flere av analysekapitlene. For å komme tilbake til forskningsspørsmålene valgte jeg å utarbeide et spørsmål til hvert kapittel. Forskningsspørsmålene jeg utarbeidet går som følger. Forskningsspørsmålet for analysekapittel 4 er som følger *hvilke tanker har menn om seg selv i forbindelse med seksuell trakassering?* For analysekapittel 5 er forskningsspørsmålet, *hvordan beskriver menn sin seksuelle sårbarhet?* For analysekapittel 6 er forskningsspørsmålet *hvordan forstår menn effektene av #Metoo- bevegelsen?* Og for det aller siste analysekapitlet er forskningsspørsmålet *hvordan snakker menn om sex?*

Tidligere forskning

Seksuell trakassering og Metoo- kampanjen

Forskning i dag har flere bidrag fra masteroppgaver skrevet om seksuell trakassering. I all hovedsak består det av en todeling. Den ene delen er mot kvinners ståsted og hvordan det oppleves å bli utsatt for seksuell trakassering. Der blir mannen posisjonert som overgriper og trakasserer. Den andre vinkler seg inn mot hvordan kvinner og menn snakker om og forstår seksuell trakassering. Isabel Figueroa (2017) skrev en interessant masteroppgave om hvordan VG har skrevet om seksuell trakassering i perioden 1980- 2010. Det resulterte i at kvinner ble kategorisert som offer for seksuell trakassering og at samfunnet hadde et kollektivt ansvar for en holdningsendring. En annen masteroppgave skrevet av Hannah Helseth (2005) tar for seg en kampanje kalt *!sett grenser*. Den er rettet mot ungdom og skal være en forbyggende kampanjen mot seksuell trakassering. Til tross for masteroppgavenes forskjellige utgangspunkt på seksuell trakassering har de til felles at oppgaven formidles utfra kvinners ståsted. Det fremhever verdien av at det trengs en vinkling fra menns ståsted for å gi dem en stemme til samfunnsdebatten om seksuell trakassering.

Seksuell trakassering har eksistert i samfunnet i over flere 100år, derfor var jeg ikke overrasket over å finne forskning om tematikken. Derimot var det interessant å se hvor stor andel av forskningen som var rettet mot Metoo- kampanjen, som kan sies å være en moderne og «ny» internettbevegelse. Linn Nessö og Sumerye Tekbas (2018) skrev en avhandling om det har skjedd en holdningsendring blant svensker i etterkant av #Metoo- kampanjen. Resultatet viser at Metoo- kampanjen har hatt en positiv effekt på kvinner og menn, og at den har bidratt til en holdningsendring mot et mer likestilt samfunn i Sverige. En annen avhandling skrevet av Carolina Malmqvist og Matilda Ström (2017) undersøkte twittermeldinger med bruk av #Metoo. Resultatet viste at det var en økt støtte til kvinnelige ofre for seksuell trakassering, og på samme tid fant dem kritikk rettet mot menn som har blitt offentlig anklaget for seksuell trakassering. Helt til slutt fant dem en økende kritikk rettet mot kampanjens fokus på eksponering menn, istedenfor å rette blikket mot det sosiale problemet som er seksuell trakassering. Til tross for avhandlingenes forskjellige utgangspunkt, viser dem en endring som har skjedd i etterkant av #Metoo. Malmqvist og Ström (2017) sine funn har likheter med det informantene mine forteller om #Metoo og kritikken rettet mot kampanjens eksponering av menn.

Mitt prosjekt tar for seg seksuell trakassering på en annen måte ved å se på hvordan menn forteller om egen seksuell praksis i etterkant av #Metoo. Kvinners ståsted viser seg som et viktig perspektiv for kampanjen, noe som blir synlig ved å se på den tidligere forskningen. Informantene mine representerer en viktig

stemme i etterkant #Metoo og deres tanker om egen seksuell praksis. Det tillegger prosjektet mitt et viktig, relevant og spennende moment til samfunnsdebatten om menns seksuelle praksis.

Menns seksualitet

I prosjektet var det viktig å inkludere seksualitet, da det står sentralt i informantenes fortellinger om egen seksuell praksis. Haakon Aars er en av Nordens fremste sexologer og i 2011 ble boken *Menns seksualitet* utgitt. Boken tar utgangspunkt i mannens fysiologi, utfordringer relatert til å være et seksuelt vesen og seksuelt mangfold. For prosjektet var det noen kapitler som pekte seg ut som nyttige, og det var introduksjonskapitlet, kommunikasjon om seksualitet og ereksjonssvikt.

Introduksjonskapitlet gir en innføring i seksualitet. Seksualitet er noe som omhandler alle mennesker på tross av livssituasjon og alder. Den omfatter det fysiske, psykiske, kulturelle, åndelige og sosiale ved å være menneske. Kjønnssrollemønsteret har endret seg på en slik måte at kvinner tidligere ble omtalt som «nymfomaner» hvis de ønsket sex, og menn ble omtalt som «kåte». I dag opplever både kvinner og menn manglende seksuell lyst, noe som anses som mer vanlig i dag.

Kommunikasjon om seksualitet viser til måten samfunnet og media kommuniserer om seksualitet. Samfunnet har et særskilt ansvar når det gjelder seksuell kommunikasjon. Den former og preger våre seksuelle liv og levevilkår. I arbeidet som helsearbeider er det viktig å ha evne til å kommunisere om seksualitet, og for mange menn som er syke er det vanskelig å ta opp spørsmål vedrørende egen helse og seksualitet. Menn er uvante med å uttrykke sine følelser, og bearbeide belastninger relatert til egen seksuell helse.

Ereksjonssvikt også kalt erektil dysfunksjon (ED), defineres som et vedvarende problem med å bevare penis erigert. For å kunne avgjøre om man har ED må man ha hatt manglende ereksjon i mer enn 6 måneder. For menn har penis en stor betydning for hvordan de opplever og forstår seg som mannlig. Penis skal være stor og stiv i situasjonene man ønsker, og det kan derfor kjennes som et slag mot mannligheten hvis den ikke blir det.

Oppgavens oppbygning

I dette kapitlet vil jeg presentere prosjektets oppbygning og hva hvert kapittel vil inneholde.

Kapittel 2: I dette kapitlet vil jeg redegjøre for de metodiske valgene jeg har tatt underveis i prosessen av å skrive en masteroppgave. Her vil jeg begrunne valg av metode, utforming av intervjuguide, rekruttering av informanter, mine rolle som kvinnelig forsker og analysearbeidet.

Kapittel 3: Her vil jeg først presentere analysebegrepene for prosjektet. Videre vil jeg forklare begrepet diskurs, og etter det gå nærmere inn på analysebegrepene fortolkningsrepertoar og ideologisk dilemma som jeg har valgt å anvende i analyseprosessen. Deretter vil jeg presentere det teoretiske rammeverket for prosjektet som er maskulinitet, mannlighetsbegrepet og maskulin dominans.

Kapittel 4: Det første analysekapitlet tar utgangspunkt i forskningsspørsmålet, *hvilke tanker har menn om seg selv i forbindelse med seksuell trakassering?* Informantenes forståelse av seksuell trakassering, biologi, seksualitet og verbal kommunikasjon er sentrale temaer i dette kapitlet. Det er informantenes fortellinger som står i sentrum av analysen og det vil være gjeldende for resten av analysekapitlene. Tittel på kapitlet: Den uovervinnelige mannen

Kapittel 5: Det andre analysekapitlet tar utgangspunkt i forskningsspørsmålet, *hvordan beskriver menn sin seksuelle sårbarhet?* Informantenes fortellinger om seksuell trakassering, avvisning, dobbeltstandard og feilkommunikasjon blir diskutert i dette kapitlet. Tittel på kapitlet er: Sårbarhetens dilemma.

Kapittel 6: Det tredje analysekapitlet tar utgangspunkt i forskningsspørsmålet, *hvordan forstår menn effektene av #Metoo-bevegelsen?* Informantenes forståelse og erfaringer de har gjort seg i etterkant av #Metoo står sentralt i dette kapitlet. Tittel på kapitlet: Begrensning av frihet.

Kapittel 7: Det siste analysekapitlet tar utgangspunkt i forskningsspørsmålet, *hvordan snakker menn om sex?* Informantenes fortellinger om ereksjonssvikt, kompisprat om sex, følelser, grenser og forventninger til menn er sentrale temaer for dette kapitlet. Tittel på kapitlet: La oss snakke om sex!

Kapittel 8: Inneholder en oppsummerende konklusjon som består av funn fra de forbigående analysekapitlene.

Kapittel 2: Metode

Å skrive en masteroppgave kan på mange måter sammenlignes med å gå en tur på fjellet. Turen starter på en klar og tydelig gangsti med en åpenbar retning. Med på turen har man et kompass som er et nødvendig redskap å ha med i tilfelle man går i feil retning eller er på vei ned en skrant, da vil kompasset kunne bidra med god støtte på veien videre. På kartet vil det være utallige måter og veier man kan gå for å nå toppen av fjellet, derfor er det viktig å finne den turstien som passer best for en selv. Landskapet kan være forvirrende og til tider håpløst å bevege seg i, derfor er det viktig å belønne seg selv underveis. Til slutt vil kompasset vise riktig retning og stien blir tydelig, da vet man at fjelltoppen innen rekkevidde.

Her vil jeg presentere min metaforiske fjelltur eller rettere sagt, de metodiske valgene som utgjør dette prosjektet. Jeg vil her forklare valgene som har blitt tatt i prosessen av å velge metode, utforming av intervjuguide, rekrutteringsfasen, jeg vil diskutere min rolle som kvinnelig forsker, etiske utfordringer og analysearbeidet.

Kvalitativ metode

Hensikten med kvalitativ metode er å forstå og undersøke sosiale fenomener, og metoden er ofte forbundet med studier som har nær kontakt mellom forsker og informant (Thagaard, 2013). Meningsskapelsen som dannes i kvalitativ forskning og muligheten til å kunne gå i dybden av et meningsfullt tema, gjorde meg sikker på at jeg ønsket å bruke kvalitativ forskningsmetode for å samle inn datamaterialet til prosjektet.

Da valget falt på å anvende kvalitativ metode, startet tankeprosessen for hvilken fremgangsmåte som ville passe best til problemstillingen. Fra tidligere av hadde jeg resonnert frem til at jeg ønsket å forske på menns seksualitet. Som person trives jeg godt med å snakke om ting på et dypere nivå, og jeg kjente på en nysgjerrighet for hvordan menn tenker om seksualitet og hvilke erfaringer de har gjort seg oppgjennom årene som seksuelle vesener. Med i bagasjen hadde jeg erfaring med intervju fra tiden jeg skrev bacheloroppgaven om den feministiske militærgruppen, YPJ¹. Å få mulighet til å kunne snakke med kurdiske kvinner om sine erfaringer fra en feministisk oppreisning i et patriarkalsk samfunn, var for meg svært inspirerende og motiverende for videre arbeid. Med dette i bakhodet visste jeg at intervju var noe jeg ønsket å begi meg ut på denne gangen også. Meningsskapelsen som dannes i en intervjusituasjon og muligheten til å få innsyn i menns fortellinger og erfaringer om egen seksuell praksis var svært motiverende.

---

¹ YPJ er en kurdisk forsvarsenhet som kun har kvinnelige medlemmer, og som beseiret IS i Kobani, på arabisk Ayn al- Arab.

Før intervjuprosessen var i gang, hadde jeg begynt å utforme dramaturgien til intervjuguiden. Jeg valgte å benytte meg av en delvis- strukturert tilnærming som betyr at temaet og spørsmålene var ferdigskrevet på forhånd og klargjort til intervjuet, mens rekkefølgen bestemmes underveis i intervjusamtalen (Kvale & Brinkmann, 2009). Jeg ønsket fleksibilitet under intervjuet fordi temaene for samtalen hadde en såpass intim og sensitiv karakter, dermed var det viktig at intervjusituasjonen skulle oppleves som avslappet og åpen for informanten. Jeg ønsket å skape tillitt og et dynamisk forhold slik at informanten følte seg trygg nok til å kunne prate fritt og ta opp temaer som informanten fant passende for intervjuet. Med dette i bakhodet tok jeg et bevisst valg om å begynne samtalen med spørsmålet som dreiet seg om bakgrunnsinformasjon og informantens forhold til sjekking, deretter handlet spørsmålene om seksuell trakassering og sex. Jeg valgte å ha rekkefølgen på den måten fordi jeg ikke ønsket å være *for* innvandrende i begynnelsen og heller bygge opp tillitten underveis i intervjusituasjonen slik at informanten fikk tid til å bli kjent med intervjuformen og forskerrollen.

Rekrutteringsfasen

Da jeg begynte arbeidet med å finne informanter til prosjektet hadde jeg et ønske om å intervjuere menn i arbeidslivet med et aldersspenn på 30- 35 år, og jeg siktet meg inn på å ha 6- 7 informanter. Hovedgrunnen til at jeg ønsket å intervjuere menn i arbeidslivet handlet om at #Metoo først startet i arbeidslivet og problematikken knyttet til maktforhold og relasjonen mellom kvinner og menn ble satt på dagsorden. Som innsamlingsmetode hadde jeg lest mye om snøballmetoden og måten man bruker nettverket sitt for å finne informanter som anses å ha de egenskapene og kvalifikasjonene som passer til forskningsprosjektet (Thagaard, 2011). Det tok ikke lang tid før jeg fikk mitt første intervju og jeg anså metoden som en suksess. Derfor så jeg ikke at videre rekruttering kom til å bli et problem fordi jeg hadde et stort nettverk i Trondheim. Imidlertid hadde jeg ikke reflektert godt nok over at temaet mitt var sensitivt. Å snakke om seksualitet og sin seksuelle praksis kan for mange oppleves veldig intimt og utleverende, spesielt når det er til en forsker man ikke kjenner. Derfor tok det ikke lang tid før innsamlingen begynte å stagnere. Det var mange i nettverk mitt som kviet seg for å spørre eldre venner eller kollegaer om de ønsket å være med på et forskningsprosjekt som handlet om menns seksualitet. Dette er også noe Thagaard (2011) beskriver som problematisk med snøballmetoden, nettopp fordi det kan oppstå spørsmål til hvorfor man blir spurt om å delta som informant, for eksempel kan spørsmål som «spør du meg fordi jeg har one night stands?» dukke opp. Jeg begynte å tvile på å ha informanter fra arbeidslivet fordi jeg merket hvor krevende det kom til å bli med rekrutteringsprosessen. På samme tid dukket det opp spørsmål om hvor jeg skulle gjennomføre alle intervjuene, kunne jeg gjøre det på arbeidsplassen? Det ville kanskje vært svært ubehagelig for informanten og etisk problematisk med tanke på bevaring av anonymitet. Derfor besluttet jeg å starte

rekrutteringsprosessen på nytt og reflektere mer over hva slags utvalg som er mer tilgjengelig for meg og åpen for å snakke om sin seksuelle praksis.

Som student er jeg omringet av andre studenter store deler av tiden min, og dermed opptar studenter store deler av nettverket mitt. Derfor tok det ikke lang tid før jeg bestemte meg for at utvalget skulle bestå av mannlige studenter i 20-årene. Ved bruk av snøballmetoden kan det oppstå utfordringer med tanke på utvalget, det kan ende opp med å kun bestå av informanter som er innen samme miljø eller nettverk (Thagaard, 2011). Dette var noe jeg allerede hadde vurdert på forhånd, og konkluderte med at de mannlige studentene mest ville komme fra ulike steder i Norge, og at de ikke nødvendigvis studerer ved NTNU. Til slutt måtte anerkjenne at informantene er en homogen gruppe, likevel valgte jeg å fortsette med utvalget mitt. Etterhvert begynte jeg å skrive prosjektskissen som skulle sendes ut til mulige informanter for å gi dem informasjon om prosjektet og hva en deltakelse vil innebære. I løpet av skriveprosessen bestemte jeg for at informantenes egenskaper skulle bestå av mannlige studenter som er single, tidvis ute på byen, som har seksuell erfaring og heterofile. Da jeg formidlet dette til nettverket mitt ønsket jeg ikke at disse egenskapene skulle bli spurt om eksplisitt, men heller at dette var noe de kunne ha i bakhodet da de gikk gjennom nettverket sitt. Hovedgrunnen til at jeg ønsket informanter som hadde egenskapene – singel, heterofil, tidvis ute på byen og seksuell erfaring, bunnet ut i mine tidligere erfaringer med menn jeg har snakket med. Hvis informanten hadde vært i et fastforhold store deler av livet, sjeldent dro ut på byen og hadde liten seksuell erfaring, ville det ha påvirket analysen og det ville vært vanskelig å besvare problemstillingen om menns seksuelle praksis. Derfor var det viktig for meg at disse egenskapene ble inkludert i utvalget.

Utvalg av informanter

Det endelige utvalget består av fem mannlige informanter i 20-årene. I tråd med anonymiseringen har jeg gitt dem de fiktive navnene Svein, Leif, Torgeir, Ove og Håkon. Informantene er mannlige, heterofile og single studenter som har samtykket til å bli med på intervju og som har skrevet under på et samtykkeskjema.

Etiske utfordringer

Å ha et prosjekt som innebærer at forsker og informanter har nær kontakt gjør at man blir sittende igjen med personlig informasjon, og data som kan spores tilbake til deltakerne i prosjektet (Thagaard, 2011). Jeg undersøker menns seksuelle praksis ved å intervju informanter om deres seksualitet. Det er på grunn av sensitive opplysninger som blir tatt opp med båndopptaker, som gjør at prosjektet er meldepliktig og faller under personopplysningsloven. På forhånd søkte jeg om

tillatelse til prosjektet til NSD² (Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste), og fikk det godkjent. For å få det godkjent må man vise til samtykkeskjema som informantene skal få i forkant av intervjuet, prosjektskissen som gis til informantene som inneholder informasjon om studien, og behandling av lydfiler i etterkant av intervjuet.

Konfidensialitet er svært viktig for å ivareta informantens personopplysninger, og informere om hva deltakelse til studien innebærer. Prinsippet om konfidensialitet er et grunnetisk prinsipp om at alt eller alle som forskes på har krav på at informasjonen behandles konfidensielt (Thagaard, 2011). I prosjektet var behandling og bruk av informantens personlig informasjon konfidensielt fra begynnelsen. Det vil si at anonymiseringen av informantens navn og bosted skjedde fortløpende i intervju og transkriberingsprosessen. Informantens hadde fiktive navn fra første stund, og bosted ble markert med * underveis i transkriberingen. Underveis i transkriberingen valgte jeg å markere hendelser og kjente stedsnavn med * for å forsikre anonymitet.

Informert samtykke handler om å innhente deltakerens informerte og frie samtykke (Thagaard, 2011). Det er et prinsippet som baserer seg på individets rett over eget liv og at deltakeren er informert om hvordan personlige opplysninger blir behandlet. Før intervjuprosessen hadde kommet i gang var det viktig for meg at informantene var innforstått med prosjektets formål, behandling av personopplysninger og at dem hadde frihet til å trekke seg fra prosjektet når som helst. Da intervjudagen hadde kommet var det viktig for meg å gå over informasjonen en gang til, det var for å vite at informanten var klar over betydningen av sin deltakelse. Til slutt signerte informanten et samtykke skjema.

Forskerrollen

Å være en forsker kan bety mye forskjellig, det er viktig å tenke på hvordan man ønsker å fremstille seg selv i intervjusituasjonen. Skal man oppføre seg nøytral eller bekreftende ovenfor informanten? Kan jeg kommunisere på *vanlig* måte som jeg ellers gjør i hverdagen? Dette er spørsmål jeg hadde før jeg startet intervjuprosessen. Jeg hadde lyst til å etablere tillitt til informantene og være bekreftende i intervjusituasjonen, samtidig som jeg visste at det kunne dukke opp etiske utfordringer ved å være bekreftende til det informanten forteller, som at man kan forurense materialet eller påvirke det informanten forteller (Dahl, 2012). På en annen side handler tillitt om gjensidig utlevering, og det var nettopp det jeg anså som viktig for at informanten skulle få et inntrykk av intervjusituasjonen som trygg og fortrolig. Fordi temaet er såpass sensitivt var det enda viktigere for meg

---

² NSD er et personvernombud for forskningsprosjekt eller studentprosjekter som tilhører høgskoler, universitetet. Dithen sendes det tiltalelse til prosjekter som er meldepliktig.

å være støttende i det som ble sagt, slik at informanten får en følelse av at det han sier ikke er *feil* eller *uforståelig*. Før intervjuprosessen startet hadde jeg også samtaler med veileder og medstudenter om tillitsforhold, samtidig som jeg prøvde å lese meg opp på litteratur om intervju og tillitt. For meg var det vanskelig å se for seg hvordan intervjuet ville utspille seg, og derfor ble det til slutt vanskelig å vite hva slags råd man skulle lytte til. Det eneste rådet jeg valgte å ha i bakhodet var det å unngå å skape avstand mellom forsker og informant i intervjusituasjonen (Thagaard, 2013).

Å ha et åpent sinn var viktig da jeg startet intervjuprosessen. I startfasen av prosjektet hadde jeg lest meg opp på utallige kronikker og meningsinnlegg som var publisert på diverse nettaviser. Derfor satt jeg med en del forforståelser for hvordan jeg trodde mine informanter kom til å respondere på spørsmålene mine, og at det kanskje ville være vanskelig å forstå det mannlige ståstedet i #Metoo og deres seksualitet. Jeg var svært usikker på om mine egne fordommer kom til å utspille seg, og om jeg kom til å ha *rett* når det gjaldt noen av svarene fra informantene. Forstod egentlig menn #Metoo? Tror de at alle kvinner lyver når de forteller om seksuell trakassering? Hvorfor var kampanjen sjokkerende? Tar menn seg til rette når de sjekker opp kvinner? Dette var tanker som svirret rundt i hodet mitt før jeg hadde startet med intervjuprosessen. Døråpneren for meg ble å snakke med venner om mine egne forforståelser og fordommer knyttet til #Metoo og alle spørsmålene jeg satt med. Dermed ble det lettere å starte intervjuprosessen med et åpent sinn og prøve å være mer forståelsesfull, og heller tenke på hva som kan ligge til grunn for en holdning.

Forskerrollen ble allerede satt på prøve fra første intervju. Som nevnt var jeg mer bekymret over tillitsforhold i en intervjusituasjon enn hva det vil si å være en kvinnelig forsker med mannlige informanter. Derfor ble jeg overrasket under første intervju da informanten begynte å kommentere utseende mitt og væremåten min. Thagaard (2013) forteller at slike situasjoner er typiske for intervjuer hvor det er en kvinnelig forsker og den mannlige informanten ønsker å fremheve ulikheten mellom kvinner og menn, ved å styrke sin maskulinitet ved å overta styringen av intervjusituasjonen. I likhet med det Thagaard skriver, fikk jeg inntrykk av at informanten ønsket å stryke sin posisjon ved å sette meg ut med kommentarer som gikk på mitt utseende, og som jeg tolker som en slags forsvarsmekanisme for å ta mer kontroll over spørsmålene jeg stilte som gikk på hans seksualitet. Kanskje var det godt for informanten å se at jeg ble ukomfortabel av kommentarene hans, på samme måte som han ble ukomfortabel av spørsmålene jeg stilte. Fordi jeg ikke hadde vurdert en slik situasjon som nært forestående, hadde jeg heller ikke tenkt på hjelpemidler som kunne være attraktive å ta i bruk under slike omstendigheter, derfor valgte jeg heller å le bort kommentarene og fortsette videre med intervjuguiden. Det var først etter denne situasjonen at jeg merket at det hadde dukket opp noen fordommer som gikk på

væremåten til informanten, og at jeg var usikker på hvordan mine videre intervjuer ville bli hvis jeg skulle oppleve å få flere kommentarer på utseende mitt under de kommende intervjuene. Det var på samme tid interessant at i en masteroppgave som handler om #Metoo, så opplevde jeg å få ufrivillig kommentarer på mitt utseende.

For at informantene skulle kjenne seg trygge under intervjusituasjonen ønsket jeg å gjennomføre intervjuene i et rom som bidro til å skape trygghet og en avslappende atmosfære. Til det første intervjuet valgte jeg universitetet som informantene studerte ved, og et grupperom som var av romslig størrelse slik at det ikke skulle føles for intimt. Ulempen med grupperommet var at det kunne gå studenter forbi og at rommet ikke var lydtett, det skapte en del usikkerhet og frustrasjon for min del under intervjusituasjonen fordi jeg var nervøs for at noen ville overhøre samtalen vår og om det ville ødelegge for anonymiteten og konfidensialiteten. Derimot så det ikke ut som informanten ble påvirket av omstendighetene rundt intervjuet, men det endret ikke min oppfatning om at neste intervju måtte foregå på et annet rom. Jeg ønsket å forhindre at andre skulle få innsyn eller mulighet til å overhøre intervjuet, derfor spurte jeg veilederen min om jeg kunne låne kontoret hennes. Det var adskillig mer avlukket og skjermet for innsyn, noe som bidro til å skape mer trygghet for meg som forsker og for informanten.

Forskerens evne til å vise åpenhet og la informanten få prate ut om sine fortellinger og erfaringer bidrar til å skape en større forståelse og tillitt mellom forsker og informant (Drageset & Ellingsen, 2011). For at informanten skal føle at maktforholdet ikke er skjevfordelt mellom forsker og informant kan det være lurt å la informanten få utbrodere og fortelle om sine erfaringer uten at forskeren avbryter eller påpeker noe spesielt ved informantens fortelling underveis i samtalen. Thagaard (2013) forteller at en informant som er aktiv og pågående under et intervju ikke opplever å føle seg underordnet og at det kan vises gjennom det å tørre å argumentere mot det forskeren gjenforteller. Når jeg ser tilbake på intervjuprosessen er jeg trygg på at informantene mine var aktivt med i samtalen og at de gjerne delte andre fortellinger enn dem som var relevante for selve prosjektet, det var noe jeg anså som en bekreftelse på at informantene følte seg trygge og komfortable *nok* til å ville dele utenfor intervjuets rammer.

Analysearbeid

I perioden etter at intervjuene var gjennomført begynte arbeidet med transkribering av lydopptakene. Mange forbinder denne perioden med lange dager, intens tilstedeværelse og selve kilden til inspirasjon for kommende analysekapitler. Før intervjusamtalene hadde begynt gjennomførte jeg ulike tester med båndopptakeren for å sikre at lyd kvaliteten var *ok* og for å dobbeltsjekke at opptakeren faktisk fungerte og at den registrerte lyd. Tanken på å gjennomføre et

intervju uten at båndopptakeren fungerte var en uutholdelig tanke, derfor var det godt å få testet ut opptakeren før intervjuet startet.

Som nevnt innledningsvis er transkribering ofte kilden til inspirasjon for kommende analysekapitler. Før transkriberingen startet hadde jeg ikke tenkt meg ut en spesifikk tilnærming til materialet, og jeg ønsket heller at informantens tanker og ideer skulle snakke til meg. Jeg valgte å ha en notatbok liggende ved siden av da jeg skulle begynne med transkriberingen, og det var i tilfelle det dukket opp noen interessante sitater eller at jeg gjorde meg noen refleksjoner underveis. Jeg merket fort at det var en god idé, da ideer til analysen ble mer og mer fremtredende jo flere intervjuer jeg transkriberte. Etter at jeg var ferdig med transkriberingen begynte sorteringen av det samlede materialet, og jeg fikk muligheten til å gå over alt som var blitt fortalt av informantene. Det satte i gang en prosess hvor jeg begynte å legge merke til mønstre og sammenhenger ved det informantene fortalte. Det begynte å forme seg mulige temaer for analysen.

Da jeg gjennomgikk de ferdig transkriberte tekstene hadde jeg ikke et spørsmål eller et avgjort tema jeg var ute etter å finne i tekstene. Derimot var jeg ute etter å finne bruddstykker, likheter/ulikheter, nøkkelord eller motsetninger som gikk igjen og om det var temaer som ble fremhevet av informantene. Sitatene jeg valgte ut til analysen fremhevet jeg med en markeringstusj i tekstene, ved å bruke ulike farger for hvert tema som dukket opp fikk jeg til slutt et system i kaoset av sitater. Sitatene jeg valgte ut ble brukt til å belyse perspektiver, ståsted og holdninger til informantene i analysen og til å argumentere motsetninger som kom til syne i materialet.

Bruk av sitater

Før jeg tok i bruk sitatene fra transkriberingen ble jeg klar over at hele setninger fra intervjuene kunne ha store pauser, ha gjentakende ord og at det var mye bruk av språklige virkemidler som *eh* og *hm*. Fordelen ved å ikke fjerne lange pauser og språklige virkemidler var at sitatene ble i større grad mer autentiske og menneskelige, ulempen var at det ble mye unødvendige ord og det gjorde sitatene lange. Å ha sitatene uredigerte hadde ingen analytisk poeng eller viktighet av videre analyse, derfor valgte jeg å redigere dem til å bli mer direkte og mindre gjentakende. Samtidig var det viktig at sitatet fikk beholde mest mulig av sin autentiske form og at sitatet ikke skulle være i stor kontrast til den originale utgaven, det var for fortellingen til informanten ikke skulle bli endret eller påvirket av en språklig oppvask.

Jeg har valgt å bruke parentes, (...), for å tydeliggjøre at deler er utelatt fra enkelte sitat. Grunnen til det er fordi det er tilfeller hvor hele sitatet ikke har hatt en betydning for analysen eller at konteksten ikke har passet til hele sitatet, men heller deler av det.

Gyldighet, pålitelighet og overførbarhet

I kvalitativ og kvantitativ forskning er det viktig at forskeren kan vise til at det gjennomførte prosjektet har reliabilitet, validitet og generaliserbarhet. Begrepene har vært mye omdiskutert i kvalitativ forskning fordi de opprinnelig var forbeholdt kvantitativ forskning. Kritikken som er rettet mot validitet handler om begrepets bruksområde i kvantitativ forskning, det er fordi validitet blir brukt om behandlingen av datamaterialet Marshall & Rossman, 2011; Drageset & Ellingsen, 2011). I motsetning til begrepet troverdighet som brukes i kvalitativ forskning om hele studien. Derfor har jeg valgt å ta en aktiv beslutning om å ikke bruke begreparet reliabilitet, validitet og generaliserbarhet, men heller vurdere prosjektets troverdighet ved å bruke gyldighet, pålitelighet og overførbarhet.

Som nevnt er *troverdighet* i kvalitativ forskning noe som omhandler hele studien, og for å vurdere om forskningen har troverdighet ønsker man å se i hvilken grad forskeren har lagt frem resultater som kan anses å være gyldige, overførbare og pålitelige. For prosjektets troverdighet er det viktig at forskningen har betydning og er relevant. For å kunne dokumentere at det er tilfelle, er det vesentlig at forskeren opptrer kritisk til egen rolle, valg av metode, ideer til prosjektet, møte med informanter og tolkning (Drageset & Ellingsen, 2011). I dette kapitlet har jeg redegjort for prosessen som har ligget til grunn for valgene jeg har tatt underveis i prosjektet. Ved å vise til endringer i utvalget og bevisstgjøring av at jeg er en kvinnelig forsker som ser på den mannlige seksualiteten og har mannlige informanter, og hvordan min forforståelse har en innvirkning på måten jeg tolker og analyserer det informantene mine forteller.

Gyldighet handler om det man har undersøkt og hvorvidt man egentlig har undersøkt det. Det innebærer at forskeren fremhever kvaliteten på det gjennomførte intervjuet og hvordan materialet har blitt skapt. Det finnes ulike måter å vise gyldighet på, en av dem innebærer at forskeren stiller oppfølgingsspørsmål om man har oppfattet det informantene forteller er riktig. Det vil kunne bidra med en felles forståelse mellom forsker og informant, og det vil kunne styrke materialet. På en annen side kan forskeren bruke noe som heter «informantvaliditering» (Drageset & Ellingsen, 2011) som betyr at informantene kan lese gjennom det ferdig transkriberte intervjuet og tolkningene til forskeren. Der kan informantene avdekke om noe er tolket feil og det kan bidra til å styrke gyldigheten til prosjektet. Utfordringen som vil dukke opp er at forsker og informant sannsynligvis vil tolke materialet ulikt, og dermed vil det være vanskelig å skape en enighet fordi forskeren ikke kan basere seg på informantenes virkelighet, men må også ta til høyde for analytiske begreper og teoretiske rammeverk som er viktig for studiet. En annen måte å sikre gyldigheten til prosjektet er å være tydelig på hvordan man har transkribert materialet og

gjennomføring av intervjuet, eventuelle notater som har blitt skrevet underveis og hvordan man har begrunnet valgene som har blitt tatt underveis (Drageset & Ellingsen, 2011). For å sikre prosjektets gyldighet har jeg valgt å ikke dele det transkriberte materialet med informantene mine, fordi informantens virkelighet vil være annerledes enn hva jeg har transkribert frem. Det samme gjelder tolkningen av dataen som også vil være annerledes, fordi jeg er en kvinnelig forsker som vil ha et annerledes syn på materialet enn informantene. Det jeg dermed har gjort, var å stille oppfølgingsspørsmål som var relatert til det informanten hadde fortalt meg. Det var for å sikre at jeg hadde forstått det informanten fortalte.

Pålitelighet omfatter prosjektets evne og mulighet til å være *overførbart*. Det innebærer at funnene som er avdekket i prosjektet også er anvendbare i andre kontekster. For å styrke påliteligheten er det viktig at forskeren kan gi leseren en detaljert beskrivelse av fremgangsmåten under forskningsprosessen (Drageset & Ellingsen, 2011). Gjennom prosessen av å skrive en masteroppgave har jeg prøvd å finne et tema og en problemstilling som kan være nyttig og viktig for videre forskning på menns seksualitet. Jeg vil på ingen måte si at funnene i prosjektet representerer alle menn i Norge, men heller hvordan noen menn tenker om sin egen seksualitet. Jeg vil også argumentere for at funnene som har dukket opp kan overføres til andre prosjekter som handler om menns seksuelle praksis.

Oppsummering

I dette kapitlet har jeg redegjort for min metaforiske fjelltur, eller retter sagt valget av intervju som metode og utformingen av en delvis- strukturert intervjuguide som ble brukt under intervjuprosessen. Videre har jeg presentert snøballmetoden som innsamlingsmetode, og utvalget som endte med fem mannlige studenter og utfordringene som oppstod underveis i rekrutteringsfasen. Min rolle som kvinnelig forsker har hatt utfordringer under intervjuprosessen, men også for hvilke tanker og forforståelser jeg satt med i begynnelsen av prosjektet. Videre har jeg diskutert etiske utfordringer og hvordan jeg har valgt å sikre konfidensialiteten til informantene i prosjektet. Bearbeidingen av datamaterialet, transkriberingen og videre analysearbeidet har vist hvordan jeg har jobbet med materialet i perioden etter intervjuprosessen. Helt til slutt skriver jeg om hvordan man kan sikre kvaliteten av forskningsprosjektet.

Kapittel 3: Analysegrep og teori

Formålet med masteroppgaven er å undersøke hvilke ideer, tanker og erfaringer informantene har gjort i forbindelse med sin seksuelle praksis. Jeg mener at det er interessant og nødvendig å studere dette fra informantenes ståsted for å kunne si noe om hvordan de forstår seg selv som et seksuelt vesen. Derfor ønsket jeg at materialet skulle snakke for seg selv før jeg tok et valg om hvilket analysegrep eller teori jeg skulle bruke på materialet. Det gjorde at jeg fikk muligheten til å finne mønstre og gjennomgående temaer i materialet som etterhvert gjorde det lettere å vite hvilket analysegrep, og teoretiske rammeverk som ville gi meg mest mulig utbytte av materialet. For meg var det et viktig og riktig valg for å kunne danne et bilde av materialet, samtidig som det gjorde at jeg brukte lengre tid på å avgjøre hvilket analysegrep og teoretisk rammeverk jeg skulle ta i bruk.

I dette kapitlet vil jeg først redegjøre for valg av analysegrep, før jeg går videre til det teoretiske rammeverket som skal bidra til å løfte meningsinnholdet i materialet.

Diskurs

Ordet diskurs betegnes gjerne som et tankesett eller de språklige virkemidlene som brukes når man prater om den sosiale verdenen, og er forankret i et sosialkonstruktivistisk perspektiv (Jørgensen & Phillips, 1999). Jørgensen og Phillips har begitt seg ut på ferden med å forklare hva diskurs betyr. Diskurs handler om at språket er strukturert i ulike mønstre som våre utsagn følger når vi handler innenfor forskjellige sosiale domener, som ved en utdanningsdiskurs, politisk diskurs eller medisinsk diskurs. Selv påpeker Jørgensen og Phillips at diskurs er et vanskelig begrep å forstå seg på, og bruker en foreløpig definisjon om at diskurs er en «*bestemt måte at tale om og forstå verden (eller et udsnitt af verden) på*» (Jørgensen og Phillips, 1999:9).

Diskurspsykologi og kritisk diskurspsykologi

Nigel Edley kan sies å være en representant innenfor diskurspsykologien. Diskurspsykologien stammer fra sosialpsykologien og setter et søkelys mot det vi sier, hvordan vi sier det og hva vi gjør. Det er fastlåst i en sosial og språklig kontekst som vi befinner oss i (Edley, 2011). I boken «*Discourse as Data: A guide for Analysis*» (2001) argumenterer Edley for kritisk diskurspsykologi, og at det har som mål å fange det paradoksale forholdet som eksisterer mellom diskurs og det snakkende subjektet. Den anerkjenner at mennesker er både et produkt og produserende av diskurs, og mesteren og slaven av språket. Kritisk diskurspsykologi undersøker hvordan identiteter blir produsert for ulike anledninger. Det tar i tillegg høyde for hvordan historie eller kultur kan innvirke på måten man fremfører identitetene. Det gjøres ved å vise hvordan diskurs

strukturerer subjektets erfaringer og på samme tid gir en forståelse av hvem vi er (Edley, 2001). Edley (2001) introduserer tre analytiske konsepter: *fortolkningsrepertoar*, *ideologisk dilemma* og *subjektposisjon*. I min analyse har jeg benyttet meg av fortolkningsrepertoar og ideologisk dilemma. Subjektposisjon handler om at ideologier skaper eller konstruerer «subjekter» ved å dra mennesker inn i en spesifikk posisjon eller identitet (Edley, 2001).

Fortolkningsrepertoar

Fortolkningsrepertoar ble importert til sosialpsykologien av Jonathan Potter og Margaret Wetherell. I deres bok «discourse and social psychology» definerte dem fortolkningsrepertoar som et leksikon eller et register av begreper, termer og metaforer som kan brukes for å karakterisere og evaluere handling og hendelser (Potter & Wetherell, 1987). Edley forklarer fortolkningsrepertoar som en relativ koherent måte å snakke om et objekt eller hendelser i verden, og at det er en del av samfunnets «sunne fornuft» som anses som en base for en felles sosial forståelse (Edley, 2001). Edley har ingen bruksanvisning som kan fortelle hvordan man ser eller finner et fortolkningsrepertoar i eget materiale. Derimot forteller han at man etterhvert begynner å legge merke til mønstre i måten informantene snakker. Det kan være gjennom metaforer eller uttrykksmåter. Da jeg bearbeidet mitt eget materiale var det gjentakende ord og uttrykk som dukket opp og som jeg etterhvert bestemte meg for å analysere frem ved bruk av analysegrepet fortolkningsrepertoar.

I kapittel 4 vil jeg analysere frem et fortolkningsrepertoar som har kommet til syne blant mine informanter, det handler om hvordan biologi blir brukt som et maktmiddel for å ikke miste sin posisjon som menn i samfunnet. Det er viktig for meg å presisere at informantene i denne oppgaven representerer alle menn i Norge, men snarere representerer et knippe tanker, ideer og meninger om betydningen av hva det vil si være mann i møte med seksuell trakassering. I kapittel 7 vil jeg også analysere frem et fortolkningsrepertoar om måten informantene snakker om sex med venner og kvinner.

Ideologisk dilemma

Ideologisk dilemma er en av Edley's tre analysekonsepter og tar utgangspunkt i at det eksisterer ulike fortolkningsrepertoar for hvordan man forstår og tenker om det samme sosiale objektet, hendelsen eller temaet. Dilemmaene oppstår ikke nødvendigvis spontant eller helt uavhengig, men utvikles samtidig som motsetninger til hverandre i en diskusjon. På denne måten kan man si at det er konkurrerende måter å forstå verden på, som blir synlig gjennom selvmotsigelser (Edley 2001). Utsagn som er selvmotsigende hos individet er interessante fordi de beveger seg i motsatte retninger. Det å finne selvmotsigelser i utsagnet til informanter er interessant. Usikkerheten som informantene har kommer til syne i måten informantene snakker om sin egen usikkerhet. Etter en gjennomgang av

materialet fant jeg motsetninger i utsagn til informantene, det tilsier at det sannsynligvis inneholder ideologiske dilemma.

I kapittel 5, 6 og 7 vil jeg analysere frem ideologiske dilemmaer som ligger til grunn i informantenes utsagn. Det kommer til syne ved måten informantene forteller om sårbarhet i kapittel 5, Metoo- bevegelsen i kapittel 6 og måten dem snakker om sex i kapittel 7.

Mannlighet og umannlighet

I den nordiske mannsforskningen er begrepsparet mannlighet/umannlighet hyppigst brukt fordi umannlighet er på et sett språklig bedre å bruke enn demaskulering eller avmaskulering. Å bruke umannlighet gir «*ingen prinsipiell avvisning av maskulinitetsbegrepet*» (Lorentzen, 2014:129). Å bruke umannlighet gjør at man ser likheter til underordningen av kvinner, ved å se hvordan noen former for mannlig praksis eller stil blir karakterisert som feminin eller kvinnelig. Relasjonen mellom det mannlige og umannlige er en dynamisk prosess, og det gir en mulighet til å forstå maktproblematikk og problematikk knyttet til seksualitet og kropp.

«Ved å trekke inn umannligheten synliggjøres forholdet mellom det normative og de normaliserende prosessene og ekskluderingsprosessen som støter visse former for mannlig praksis eller emosjonalitet ut. Konstituering av mannlighetsformene er derfor ikke gitte, en mann kan aldri være sikker på sin mannlighet, men trues hele tiden av å falle ned i umannligheten, og på den måten utsettes han for en kontinuerlig bevisbyrde overfor omverden for å bekrefte sin mannlighet» (Lorentzen, 2014:129).

Begrepsparet mannlighet og umannlighet står sentralt i analysekapittel 5 og 7. Jeg ønsket å skrive frem informantenes sårbarhets dilemma i kapittel 5 og hvilken betydning begrepsparet har for informantenes situasjonsforståelse, og om mannlighet og umannlighet ligger til grunn for de ubevisste og bevisste valgene informantene tar. I kapittel 7 så jeg et behov for en mannlighet- og umannlighetsforståelse ved måten informantene snakket om sex med venner og kvinner.

Hegemonisk maskulinitet

Maskulinitet er et begrep som varierer fra kultur til kultur og innad i grupper av menn. Å forstå hvordan kjønn, rase og kultur påvirker definisjonen av maskulinitet kan være vanskelig og forvirrende, fordi det kan fort ende med et mangfold av maskuliniteter som har ulike former for praksis og identitet (Lorentzen, 2014). Raewyn Connell er ansett som en ledende figur innen forskning på menn og maskuliniteter og i 1995 ble boken *Masculinities* utgitt.

Hun er mest kjent for å ha skapt et system i rotet av maskulinitetsforståelser ved å vise hvordan menn «inngår i kjønnede relasjoner til hverandre». For å gjøre dette har hun introdusert fire former for maskuliniteter; *hegemonisk*, *underordnet*, *marginalisert* og *medvirkende*.

Hegemonisk maskulinitet er først og fremst et konsept som referer til en gruppe menn som hevder seg og som opprettholder en ledende posisjon i det sosiale systemet. Det vil til enhver tid være en form for maskulinitet som er kulturelt dominerende. Hegemonisk maskulinitet kan også defineres som en struktur av kjønnspraksiser som legitimerer patriarkatet og som garanterer en dominerende posisjon i samfunnet til menn, og en underordnet posisjon til kvinner. Maskulinitet kan endres over tid, og være ulik ut ifra hvilket sosialt system man tar utgangspunkt i. Hegemoni vil mest sannsynlig etablere seg hvis det er en form for korrespondanse mellom et kulturelt ideal og institusjonell makt, enten kollektivt eller individuelt. Menn som inntar en hegemonisk maskulinitet trenger ikke nødvendigvis å være i en mektig posisjon, det kan være skuespillere eller tegneseriefigurer. *Underordnet maskulinitet* står i relasjon til den hegemoniske maskuliniteten. I samfunnet eksisterer det et rammeverk som peker på kjønnsrelasjoner av dominans og underordnede grupper. I dette tilfellet trekker Connell (2005) frem relasjonen og dynamikken mellom den heterofile- og homofile mannen, hvor den heterofile mannen er dominerende og den homofile mannen er underordnet. *Medvirkende maskulinitet* handler om den vanlige mannen i gata som aksepterer og spiller med i det patriarkalske systemet fordi det gir dem en stor gevinst som mann å være i relasjon til den underordnede kvinnen. Disse mennene er ansett som helt *vanlig* menn som ser på fotball, elsker sine koner og er ikke- voldelige, samtidig som de aksepterer en hegemonisk maskulinitet fordi det gir dem et fortrinn i det sosiale systemet. *Marginalisert maskulinitet* viser til at hegemoni relaterer til den kulturelle dominansen i samfunnet. Det betyr at den marginaliserte maskuliniteten går dypere inn på relasjoner og dynamikken mellom den fargede og hvite mannen.

For kapittel 4 vil jeg bruke Connells hegemoniske maskulinitet for å kunne si noe om hvilken maskulinitetsform informantene mine snakker frem. Derimot ser jeg ikke nytten av å bruke resten av Connells maskulinitetskategorier, da variablene rase og klasse ikke har en nøkkelplass i materialet. Fordi hegemonisk maskulinitet ikke nødvendigvis er mest fremtredende i menn i mektige posisjoner, anser jeg derfor maskulinitetsformen for anvendbar på informantene mine.

Kritikk av maskulinitetsbegrepet

Jeff Hearn er en britisk sosiolog og mannsforsker som i 1996 publiserte artikkelen *Is masculinity dead? A critique of the concept of masculinity/masculinities*. Kritikken rettet mot maskulinitetsbegrepet bygger på at det er for upresist og at det strekker seg til å gjelde om kjønnsidentitet, holdninger, institusjonelle

praksiser og stereotyper. Hearn ønsker at maskulinitetsbegrepet er mer klart og tydelig i sin helhet, det vil si at han heller anser begrepet som mer passende å bruke som en base for analyse av konseptet *menn*, og hva menn tenker, føler og gjør. Derfor er han også en pådriver for å bytte ut maskulinitet med ordet *menn*, og det begrunner han i ordets presisjon og tydeliggjøring når man referer til «menns praksiser» eller «menns sosiale relasjoner». Hearn oppfordrer til å se på maskulinitet i lys av diskursive praksiser, det vil si at han anser det som nyttig å se på hvilken måte eller betydning menn har blitt «maskulinisert» gjennom språket.

Den maskuline dominans

Pierre Bourdieu er en anerkjent fransk sosiolog og antropolog som i 1998 skrev boken *den maskuline dominans*. Bourdieu tar i bruk det etnografiske materiale fra Kabylia, som er et middelhavssamfunn, for å bruke det som et verktøy til å kunne forstå kjønnsforholdene i dagens avanserte samfunn. Der avdekkes det at den mannlige dominansen over den underordnede kvinnen er rotfestet i den biologiske ulikheten mellom den maskuline og feminine kroppen, og da spesielt i de anatomiske ulikhetene. Denne sosiale oppfatningen blir stående som et grunnlag for en naturlig og rettmessig forståelse av kjønn. Et gjennomgående aspekt ved boken er at det blir avdekket en form for sosialisering av biologien og at de dominerte oppfatter det som *naturlig*, og det kommer til syne ved at den maskuline dominansen og styrken ikke trenger en rettferdiggjøring. Bourdieu oppsummerer en slik verdensoppfatning i noe han kaller for den maskuline sosioidise. Det vil si en ideologi som forsøker å overbevise om at samfunnets etablerte ordener er slik de bør være.

På grunn av materialets behov ser jeg et behov for på dominans perspektiv som har biologi i sentrum for sin forståelse. I kapittel 4 vil jeg derfor ta i bruk Bourdieu sin mannlige dominans når jeg skal skrive frem informantenes situasjonsforståelse og hvordan de snakker frem sin egen dominans som biologisk. Jeg anser dette rammeverket for svært interessant og en viktig komponent for å løfte meningsinnholdet i materialet.

Oppsummering

I dette kapitlet har jeg redegjort for hvilket analysegrep jeg har valgt å anvende på mitt materiale. Innledningsvis trakk jeg frem hvilken betydning det hadde for meg å la materialet få snakke for seg selv, og den tankegangen lå til grunn for valget av Nigel Edley sine to analysekonsepter, fortolkningsrepertoar og ideologisk dilemma. Da vil jeg få muligheten til å la det informantene forteller stå i sentrum for analysen. For analysekapittel 4 og 6 så jeg et behov for å ha flere teoretiske perspektiver, og derfor valgte jeg bruke elementer fra Connells hegemoniske maskulinitet og Bourdieus maskuline dominans for å kunne si noe

om hvilken maskulinitetsforståelse informantene snakket frem. For analysekapittel 5 og 7 så jeg et behov for begrepsparet mannlighet og umannlighet i måten informantene snakket om sårbarhet og sex.

Kapittel 4: Den uovervinnelige mannen

«Å skrive om menns seksualitet kan ikke gjøres uten å berøre kvinners seksualitet. I heterofile forhold er kvinnen en integrert deltaker i mannens seksualitet og dermed også i hans eventuelle problemer knyttet til seksualitet»
(Aars, 2011:9)

Hva slags betydning har seksuell trakassering for relasjonen mellom kvinner og menn? Og hvordan forstår informanter mine seksuell trakassering? I løpet av intervjusamtalene startet jeg å legge merke til repeterende forståelser ved det informantene mine fortalte om seksuell trakassering. Etter en gjennomgang av det samlede materialet startet det å utfolde seg mønstre som gikk i retning mot flere forståelser av seksuell trakassering. Jeg synes disse forståelsene var svært interessante og relevante. Det gjorde at forskningsspørsmålet ble, hvilke tanker har menn om seg selv i forbindelse med seksuell trakassering?

Som lesestrategi vil jeg skrive frem gjentagende forståelser av seksuell trakassering som har blitt snakket frem av mine informanter, ved å gjøre det vil jeg å få frem ulike dimensjoner ved forståelsen av seksuell trakassering. Til analysekapitlet har jeg valgt å benytte meg av et av Nigel Edley og fortolkningsrepertoar.

Biologiske forskjeller

I samtalen med informantene startet vi å prate om seksuell trakassering og hva slags betydning det kan ha for kvinner og menn. For Svein, Torgeir og Ove var det viktig å få frem hvordan seksuell trakassering kan oppleves ulikt for kvinner og menn, og at det ofte bunnet ut i en biologisk forskjell.

Svein: (...) at hvis gutter gjør sånn, så er det selvfølgelig noe med maktforholdet også, for gutter er generelt større enn jenter. Så du har et mye større valg når du er gutt med å kunne dytte bort noen og si nei. Om det skulle komme til det, og mer eller mindre dytte bort noen, så har gutter et større valg enn det jenter har (...). Du har unektelig i mitt syn, det rent fysiske. Gutter er generelt større og sterkere enn jenter (...).

Torgeir: (...) jeg tror også at seksuell trakassering handler om at jenter har, og sånn er det bare, er mye svakere enn menn. (...). (...) Så jeg har tenkt at hvis man setter det i hennes perspektiv, hvis hun står i en heis så kommer det en gruppe med menn inn. Den frykten hun har for at de potensielt kan

(knips) og nå skal vi gjøre hva vi vil med henne og hun kan ikke gjøre noen ting (...).

Ove: (...) Det er jo den fysiske forskjellen, med at gutta har mer muskler kontra jenter og dermed har man kanskje noe utrustning (...).

Svein, Torgeir og Ove har her en biologisk tilnærming til maktforholdet som er til stede mellom kvinner og menn, og maktforholdet har ifølge dem et utgangspunkt i biologien. Menn fremstilles som sterkere, større og høyere, samtidig blir ord som *muligheter* og *valg* ofte brukt av både Svein og Torgeir. Ordene muligheter og valg blir brukt for å forklare forskjellen på hva kvinner og menn kan gjøre i en potensiell farlig situasjon. Med dette blir tydelig at menn har større muligheter og valg til å *dytte* eller *si nei*, og at dette er muligheter menn har fordi de er biologisk større og sterkere enn kvinner. Derimot blir kvinner portrettert som mindre og svakere, og fordi kvinners biologiske egenskaper ikke kan stå i stil med menns, blir de derfor «taperen» i maktforholdet. Samtidig blir det synlig at menn også blir portrettert som en fare for kvinner og at kontrollen over utførelsen ligger hos menn og ikke kvinner. Som Torgeir forteller (...) hvis hun står i en heis så kommer det en gruppe menn inn. Torgeirs heis- eksempel gir et tydelig bilde på hvem som har kontrollen i det lukkede rommet. For å sette det litt på spissen, kan det bety at kvinner aldri har kontroll over en bestemt situasjon når menn er involvert, fordi menn er biologisk overlegne. I dette tilfellet blir «knipset» et symbol på makten menn har.

På samme måte som informantene beskriver maktdynamikken mellom kvinner og menn, kommer det også til syne en beskrivelse av hva det vil si å være mann. Egenskapene som blir trukket frem er som nevnt fysiske karakteristikk som stor, sterk og høy. Jeg vil i denne konteksten påpeke at disse egenskapene også kan bli sett på som et slags rammeverk for hvordan en *ekte* mann skal opptre gjennom å være stor og sterk. Dette rammeverket er mer statisk enn flytende fordi informantens beskrivelse av menn blir forankret i en biologisk ulikhet mellom kvinner og menn. Denne forståelsen blir legitimert som en naturlig dominans som utspiller seg i en form for hegemonisk maskulinitet og som derfor blir beskyttet av informantene fordi den er urokkelig naturlig (Bourdieu, 1996). I dominansen kan makt inkorporeres som en del av egenskapene som ikke blir direkte nevnt, men heller ligger der som en naturlig del av det å være mann.

Basert på Torgeir, Svein og Ove sine fortellinger om sin selvforståelse i relasjon til kvinner, er det tydelig at de operer innenfor et fortolkningsrepertoar som består av en mannlig overlegenhet og en underordnet kvinne. Det er en biologisk selvforståelse som står i sentrum for deres fortellinger og at den naturlige ulikheten mellom menn og kvinner gjør at informantene inntar en maktposisjon

som ikke kvinner har mulighet til å innta, fordi det bunner ut en fysisk overlegenhet som kvinner ikke er biologisk innehaver av.

Den biologiske tilnærmingen blir som en bruksanvisning som Svein og Torgeir benytter seg av når de forteller om de fysiske ulikhetene mellom menn og kvinner, og måten de snakker frem sin overlegenhet ved å vise til makten de *kontinuerlig* innehar. Dermed skaper Svein og Torgeir en illusjon om at de selv ikke kan være offer for seksuell trakassering, og at en offerposisjon blir utenkelig fordi deres fysiske egenskaper vil kunne stå imot enhver trussel. En slik tankegang bidrar til at det blir lite tilgjengelige rom for menn som har vært utsatt for seksuell trakassering og kvinner som overgriper blir nærmest utenkelig. Dette vil være med på å bidra til stigmatiseringen av menn som offer og gjør det vanskeligere for menn å stå frem med sine opplevelser av seksuell trakassering. En slik holdning bidrar til å bygge opp under ideen om at menn er fryktløse og at det å fremstå som sårbar betraktes som lite forenlig med deres forståelse av hva det vil si å være mann (Sogn & Hjemdal, 2010). Som enda en dimensjon ved fortolkningsrepertoaret, blir det viktig for informantene å snakke frem offerposisjonen som utenkelig. Det er for å opprettholde forståelsen om seg selv som overlegen og vise til sine fysiske egenskaper som gjør at informantene kan stå imot enhver trussel.

Seksuelt vesen

Seksualitet, begjær og styrke står både sentralt og som selve grunnlaget for hvordan informantene forstår seg selv som menn og seksuelle vesener. Det er derfor interessant å analysere frem den seksuelle forståelsen og hva det innebærer for informantene. I dette avsnittet vil jeg bruke sitatene til Svein, Torgeir og Leif til å skrive frem forståelsen av informantene som seksuelle vesener.

Svein: (...) Gutter har også, og nå tenker jeg innad, at de har driftsmessig mer drifter enn det jenter har. Nå trenger vi ikke å gå inn på den diskusjonen der, om hvorfor det er sånn, men generelt så er det sånn.

Torgeir: (...) Hvis en jente på 1.60 høy blir klasket på rompa av en mann på 2 meter, og som er drit stor, kan hun stritte imot så mye hun vil, men hvis han vil, så skjer det som skjer (...).

Kombinasjonen av seksuelle drifter og styrke blir fremhevet av Svein og Torgeir som deres felles forståelse av menn som et seksuelt vesen. Det biologiske aspektet blir igjen fremhevet av Svein ved måten han forteller at menn har større drifter enn kvinner. Det tolker jeg som en ytterligere dimensjon til det biologiske repertoaret, hvor potensialet til kvinner blir forstått som iboende ulikt fra menn. På samme tid gir Svein sin forståelse av menns evne til å ha større drifter, en oppfatning om at kvinner ikke kan være seksuelt tilbøyelige til å seksuelt

trakassere. En slik verdensforståelse som Svein viser, bidrar til å opprettholde illusjonen om at menn ikke kan bli utsatt for seksuell trakassering av kvinner. Det kan i tillegg bidra til å bevare kjønnsnormer hvor menn er overgriper og kvinnen er offer, noe som kan gi ytterligere stigmatisering ved et overgrep hvor mannen er offer (Saastad & Bakke, 2017).

Torgeir viser gjennom sin fortelling en forståelse av menn som seksuelt sterke. Det kommer til syne ved måten han forteller om situasjonen som utspiller seg i sitatet, hvor mannen kan seksuelt trakassere kvinnen uten at hun kan gjøre motstand, og det som skjer *vil skje*. Umiddelbart kommer den seksuelle styrken frem og blir som et symbol på makten menn innehar. Makten kommer også til uttrykk ved måten Torgeir forteller (...) *hvis han vil* (...) det forteller noe om valgmulighetene og kontrollen mannen har i situasjonen til å avgjøre hva neste steg skal være. Slik jeg ser det, blir den seksuelle styrken også et symbol på virilitet³ og kan forstås som en sentral egenskap for den hegemonisk maskulinitet som Svein og Torgeir snakker frem. Etter min mening blir dette en ny dimensjon ved fortolkningsrepertoaret hvor seksuell styrke og økt seksuell drift står sentralt i måten de forstår seg selv i lys av seksuell trakassering.

Leif: (...) Jeg tror bare at vi gutta koser oss bare mer med det, og sex, high five, ferdig. Mens når det går litt mer i dybden, så er det sosialt sett en større greie for en jente å ha sex enn for en gutt. Ikke en større greie med å ha selve sexen, men en større greie rundt det å ha sex for en jente. Det blir mer på det at hvem lar du slippe til og for en igjen så kommer vi tilbake til det gamle, for det er vi som skal jakte og dere skal jaktes på, så da blir det hvem eller hvilke jegere var det du slapp til? Hvorfor fikk dem lov og var han verdt det? Er du en slut nå?

Menn som et seksuelt vesen blir forstått av Leif som avslappet, velkjent og ansvarlig for «jakten». På et vis kan Leif sin fortelling forstås som noe dyrisk ved måten han forteller at menn skal jakte på kvinner. Dermed blir jeg dratt inn i en biologisk forståelse av måten menn sjekker opp kvinner. På samme tid får jeg et inntrykk av at menn er ute etter å sjekke opp hvilken som helst kvinne, i motsetning til kvinners rolle som er å avvise eller akseptere en mann som hun kan stå inne for. I Leif sin beskrivelse får jeg en forståelse av at menn blir redusert til kun sex og ikke et følelsesliv. Derimot står kvinnen som en motsetning og selve symbolet på følsomhet og ansvar ved sex. Det blir en form for naturlig dominans som Leif snakker frem gjennom jakt og sex, og det kulminerer i en sosial ulikhet av hvordan kvinner og menn blir forstått som seksuelle vesener.

---

³ Viser til egenskaper som gjerne tillegges menn (særlig styrke, mot, taperhet, fasthet) mandig, maskulin osv. Hentet fra Det Norske Akademis Ordbok, naob.no

Utrakasserbar

Svein: (...) Jeg har jo opplevd flere ganger ute på byen at jenter har kastet seg på meg og bare skulle kysse meg. De kysser meg på kinnet fordi jeg snur kinnet til, og jeg er ikke helt der. Som regel skjer det når de er ganske fulle, så er det bare morsomt egentlig. Det er liksom sånt som skjer og jeg skjønner at man kan gjøre det når man er full (...).

Som det fremgår av sitatet til Svein ligger det en forventning om hvordan han skal håndtere situasjoner som kan oppleves som ubehagelige. Forventningen består av å fremstille seg selv som usårlig og kontrollerbar. Det gjør Svein ved måten han forteller at (...) *de kysser meg på kinnet fordi jeg snur kinnet til, og jeg er ikke helt der* (...). Det viser en forståelse av å ha kontroll og valgmuligheter til å styre situasjonen i den retningen som gjør at Svein fremstår som uberørt og sikker. På samme tid forteller han at det «*egentlig*» var morsomt at kvinnene prøvde å kysse han. Det gir en forståelse av å bli kysset på kinnet av flere kvinner er noe som i utgangspunktet skal være positivt for Svein, fordi det symboliserer at han er attraktiv og tiltrekkende. Og det gjelder ikke kun ovenfor andre kvinner, men også for andre menn som er til stede. Likevel kan det forstås som at situasjonen gjør Svein ukomfortabel ved at han føler det er nødvendig å fortelle at det «*egentlig*» er morsomt. Slike situasjoner er vel enhver manns drøm? Derfor vil det være uheldig og svært lite maskulint for Svein å skulle avvise en erklæring på sin tiltrekningskraft. Av den grunn velger han å fremstå som attraktiv og maskulin ved at han legger til at slike situasjoner oppstår «*flere ganger*».

Torgeir: (...) Jeg var jo ikke redd i det heletatt, altså det første jeg tenkte var «*hva faen er det du driver med*», framfor at jeg ble sjokkert. Hvis hun virkelig hadde prøvd å gå for det så hadde jeg ikke hatt problem med å dytte henne vekk. Hvis jeg hadde vært jente, så vet jeg hva han vil og hvis han vil så har ikke jeg noe å si på det, for å si det sånn. Jeg tror rett og slett det handler om den frykten jeg snakket om helt i begynnelsen, den har jeg aldri opplevd. Det verste som kan skje er at jeg får et slag i tryne, jeg blir ikke voldtatt (...).

I samtalen med Torgeir forteller han om sin opplevelse av å bli tafset på av en kvinne i 50-årene. Han forstår hendelsen som forbausende, samtidig som det er viktig for Torgeir å avklare at han ikke ble redd eller syntes situasjonen var skummel. Det gjør Torgeir ved å påpeke at reaksjonen hans var direkte og bestemt om at tafsingen ikke var akseptabel. Måten Torgeir forteller om sin opplevelse skaper en klar distinksjon fra hvordan han tror en kvinne ville reagert i en lignende situasjon. Det kommer til syne i måten han forteller at (...) *framfor at jeg ble sjokkert* (...), og kan forstås som at en kvinne ville ha reagert med sjokk og redsel over hva som har hendt. På den måten får man et innsyn i hvordan Torgeir forstår

kvinner og menns ulike reaksjon ved seksuell trakassering. Ved at han forstår sin egen reaksjon som standhaftig og klar, i motsetning til en kvinne som var redd og sjokkert. Det speiler igjen oppfatning av menn som store og sterke og kvinner som svakere.

En annen oppfatning som kommer til uttrykk i Torgeir sin fortelling handler om hvordan han forstår kvinners offerrolle. Offerrollen forstås som en kontinuerlig posisjon og er preget av en kvinne som er handlingslammet. Motsetningen til kvinnen i offerrollen er *mannen*. I dette tilfellet er mannen en som har kontroll og avgjør utfallet for situasjonen. Dermed blir forståelsen av menn fremstilt som farlig og sterk ved måten Torgeir forteller (...) *hvis han vil så har ikke jeg noe å si på det, for å si det sånn* (...). Med utgangspunkt i en slik forståelse er det ikke overraskende at Torgeir forstår kvinner som offer og handlingslammet ved seksuell trakassering. Og at menn blir forstått som utrakasserbar.

Slik jeg forstår Torgeir stiller han seg fremmed til tanken om å bli utsatt for seksuell trakassering eller voldtekt. Det begrunnes i at han aldri har kjent på en frykt for at noen kan utsette han for en så grov handling. Som han selv forteller er et slag i ansiktet det verste som kan hende han. Å bli voldtatt er for Torgeir nesten utenkelig, og det kan ha sin forklaring i måten han forteller at han aldri har fryktet voldtekt som et mulig utfall. På en annen side kan voldtekt forstås som noe kvinner blir utsatt for og i motsetning til kvinner, forstår Torgeir seg selv som sterk og standhaftig. Dermed blir voldtekt utilgjengelig for Torgeir, fordi han vil kunne forsvare seg selv med fysisk makt. Og jeg tror det er i en slik forståelse som gjør seg gjeldende for måten Torgeir forstår seg selv som utrakasserbar.

Den verbale kommunikasjonen

Informantene har i dette kapitlet snakket frem deres forståelse av hva seksuell trakassering betyr for dem. For Svein, Torgeir, Leif og Ove har deres erfaringer, tanker og ideer knyttet til seksuell trakassering handlet om den fysiske tilnærmelsen. Noe som gjør at det fysiske får en sentral plass i deres fortellinger ved måten situasjonene som blir gjenfortalt og hvordan de forstår seksuell trakassering. Det har gitt meg en forståelse av at informantene anser seksuell trakassering som noe fysisk og dermed blir den verbale kommunikasjonen utelatt. Trolig kan det ha noe med hvordan informantene forstår maktforholdet mellom kvinner og menn som noe fysisk og ikke verbalt. På en måte kan man si at språk er makt, imidlertid blir ikke språket forstått som like mektig som det fysiske. Og det kommer til syne ved måten informantene forankrer sine forståelser i en biologisk forklaring av fysiske maktforskjeller.

Oppsummering

Hensikten med dette kapitlet har vært å få frem informantenes forståelse av seksuell trakassering, derfor stilte jeg forskningsspørsmålet: *hvilke ideer har informantene om seg selv i forbindelse med seksuell trakassering?* Repertoaret som har blitt skrevet frem består av informantenes fortellinger om sine tanker, ideer og erfaringer knyttet til seksuell trakassering, og jeg har valgt å navngi det som *det-usårlige-repertoaret*. Det er gjennom repertoarets briller at informantene forstår seg selv som sterk, stor, og mektig i møte med seksuell trakassering. Deres forståelse blir forstått ut fra en biologisk forankring og det er også der informantene finner sin styrke gjennom det fysiske. Det fysiske blir også deres svar på makt som i tillegg blir en sentral og viktig egenskap for informantene. Som en integrert deltaker i informantenes seksuelle liv blir kvinnens rolle nevnt ved flere anledninger. For informantene blir kvinnen symbolet på det motsatte av hvem de er, det vil si den svake med færre muligheter og offer for seksuell trakassering. Som en del av repertoaret forstår informantene seg som utrakasserbar og usårlig i møte med seksuell trakassering, noe som har sin forklaring i den fysiske makten informantene innehar. Den fysiske makten skaper en forståelse og danner grunnlag for en trygghet ved informantene som er urokkelig. Det bidrar til å etablere en forståelse av at informantene ikke kan bli offer for seksuell trakassering, og at en kvinnelig overgriper er utenfor deres verdensforståelse. Som jeg vil vise i neste kapittel, *sårbarhetens dilemma*, vil offerrollen bli utfordret av informantene og balansegangen mellom å være stor og sterk, men også offer komme til syne som tøff for informantene.

Kapittel 5: Sårbarhetens dilemma

*«For det første har mannens overordnede posisjon også sin pris. Da det moderne samfunnets mannsideal ble skapt, måtte de trekkene som ikke passet inn, fortrenkes og disiplineres vekk»
(Ericsson, 1992:51)*

Fra det forrige kapitlet skrev jeg frem informantenes forståelse av seksuell trakassering som usårbar og mektig. Derfor lurer jeg på hvilken betydning den forståelsen vil ha for måten informantene forstår seg selv i en sårbar situasjon? I dette kapitlet vil jeg undersøke hvordan sex, kommunikasjon, avvisning og informantenes forhold til kvinner og homofile menn virker inn på informantenes sårbarhet. For å gjøre dette vil jeg velge å stille forskningsspørsmålet: Hvordan beskriver menn sin seksuelle sårbarhet?

Som leserstrategi for dette analysekapitlet vil jeg skrive frem hvordan informantene forstår seg selv i en sårbar situasjon og hvorvidt de forstår seg selv som sårbar i det hele tatt. For å analysere frem dette har jeg valgt å bruke Nigel Edley sitt analysekonsept, ideologisk dilemma. For å kunne skrive frem motsigelser og dilemmaer som vil komme til syne i analysen anser jeg Edley sitt analysekonsept som velegnet til dette analysekapitlet.

Grensesonesex

I en undersøkelse NRK har bedt Norstat gjennomføre, kommer det frem at én av fem i aldersgruppen 17- 24 har hatt uønsket sex (Klingberg, 2017). Det handler som oftest ikke om vold eller tvungen sex, men heller at man ikke ønsker å gjøre partneren sin sur, eller at man av en eller annen grunn finner det vanskelig å uttrykke hva man egentlig vil. Å sette grenser for seg selv handler mye om å klare å sette ord på hva man ønsker eller ikke, men det er ikke alltid like enkelt (Klingberg, 2017).

Håkon: (...) Jeg følte ikke at jeg ble trakassert, men på videregående husker jeg at det var veldig viktig å bli kvitt jomfrudommen sin. Det var veldig viktig og kult og sånn, det handlet mye mer om det enn å faktisk ha sex. Det synes jeg er veldig synd, for jeg var litt full også er det en dame som er keen på å ha sex med meg, også var jeg ikke klar i det hele tatt. Det var bare rart, og forventningene mine var fucka liksom. Jeg synes ikke det var noe bra sex og det var et veldig dårlig første inntrykk av sex fordi det var veldig rart og jeg synes nesten det var ubehagelig. Jeg syntes ikke noe særlig om hun

dama egentlig, det var bare å gjøre det for å gjøre det, og det mest ubehagelige opplevelse med sex da. Det var ikke noe særlig.

Det Håkon beskriver i sitatet ovenfor er noe jeg vil kalle for *gråsonesex*⁴. Selvfølelsen han sitter igjen med i etterkant av hendelsen er preget av at han i utgangspunktet ikke ønsket å ha sex og at han kjenner på en anger over det som har skjedd. Felles for personer som har opplevd gråsonesex er at man føler seg utnyttet eller krenket i etterkant av det som har skjedd. Mye tyder på at Håkon følte seg utnyttet i etterkant, da han var beruset og forteller at han ga etter for kvinnen som ønsket å ha sex med han. Med dette fikk han et dårlig inntrykk av sex, og det var hans mest ubehagelig opplevelse med sex. I forkant av hendelsen har Håkon hatt en slags forventningsavklaring med venner om hvordan det vil være å ha sex for første gang, som viser at det å prate om sex har vært en naturlig del av hverdagen. Imidlertid kan det se ut som at det ikke gjelder negative aspekt ved sex, som seksuell trakassering eller uønsket sex, noe som kommer til syne i måten han åpner samtalen med at (...) *jeg følte ikke at jeg ble trakassert* (...). Det kan være flere grunner til at han ikke har diskutert seksuell trakassering med vennegjengen, og det har trolig med at kvinner og menn blir posisjonert ulikt. Jeg tolker det som at kvinner blir oftere plassert i en sårbar offerrolle med vanskeligheter for å uttrykke samtykke, i motsetning til menn som blir oppfattet som samtykkende ved ereksjon og vise begjær (Powell, 2010). Denne ulikheten bidrar til at kvinner og menn prater om sex på forskjellige måter og på samme tid prater om samtykke på en annen måte ved at kvinner *må* ha et mer direkte forhold til samtykke fordi offerrollen er mer tilgjengelig for dem, i motsetning til menn som ikke blir posisjonert i en sårbar- eller offerposisjon fordi det er utilgjengelig for dem. En slik situasjonsforståelse vil jeg si kan ligge til grunn for hvorfor Håkon ikke anså hendelsen om seksuell trakassering.

Et annet poeng som kommer til syne i sitatet handler om sexpress. Håkon forteller at det viktigste var å bli kvitt jomfrudommen, og at det egentlig ikke handlet om alt det intime og personlige som hører med å ha sex for første gang, men heller å bli *kvitt* den. Jomfrudommen blir i dette tilfellet selve symbolet på det å være uerfaren og det skapes en illusjon om hva som venter deg etter at du har blitt *kvitt* den, nemlig større selvtillit, erfaring og anerkjennelse i vennegjengen. Det er tenkelig at det var gruppementaliteten som bidro til at Håkon hadde uønsket sex, og som han selv sier, så handlet det om så mye mer enn å faktisk ha sex – det var kult og det var *viktig*. Med andre ord handler det også om at han ville få en høyere status i gjengen og til slutt bunner det ut i hvem som har gjort det, og hvem som ikke har gjort det, hvem er innenfor og hvem er utenfor. Som følger av en slik situasjonsforståelse, tolker jeg Håkon på den måten at det å bli kvitt jomfrudommen også hadde en betydning for hans *mannlighet*. Sexpresset han

---

⁴ Gråsonesex handler om at man befinner seg i en uklar situasjon om man ønsker å ha sex eller ikke, men uansett gjennomfører samleie.

følte på i forkant er en kontinuerlig påminnelse om å være mann nok, det vil si at sexpresset er som en trussel om umannlighet ved måten man bli kategorisert som innenfor/utenfor om man har hatt sex eller ikke, og at man får bekreftet sin mannlighet etter å ha hatt sex. Dette var noe som i utgangspunktet var positivt for Håkon fordi han fikk bekreftet sin mannlighet, men at den på samme tid ble truet fordi opplevelsen hans ikke var positiv. Denne bevisbyrden blir som en terskel til å fortelle vennegjengen om at man har hatt dårlig sex, som Håkon forteller, hadde han helt «fucka» forventninger, han var ikke klar for å ha sex og at hele seansen kulminerte i et dårlig inntrykk av sex.

Håkons forståelse av første gangen han hadde sex kan forstås som et ideologisk dilemma. Det ideologiske dilemmaet oppstår i måten Håkon forteller om viktigheten og hvor kult det er å miste jomfrudommen, men som *kolliderer* med selve opplevelsen han hadde etter å ha hatt sex for første gang. Det gjør at Håkon balanserer mellom to motstridende forståelser av sex, den ene handler om den kulturelle forventning om at menn skal fremstilles som seksuell erobrere og den andre er det sårbare ved å oppleve sex for første gang som kjipt og ubehagelig.

«Fruity mannfolk»

Underveis i samtalene med informantene spurte jeg om de hadde opplevd seksuell trakassering. Det ble etterhvert tydelig at flere av informantene hadde opplevd å bli befølt eller antastet, men at det ikke hadde blitt forstått av informantene som seksuell trakassering;

Leif: (...) Haha, jeg har ikke tatt det selv som seksuell trakassering. Jeg har jo faktisk, bokstavelig blitt tatt på kuken på fest av kvinnfolk jeg ikke har kjent. Enten så har jeg føyd det vekk med, hva er det du driver med eller så har jeg sagt sånn ja, okei kan du vente litt? Det er for mange folk her nå, og spøkt det bort. Det kommer også av at jeg ikke har det maktproblemet sånn sett. De gangene jeg har vært, holdte på og si, antastet av menn så har det vært de mer fruity mannfolkene som ikke virker så truende. Da tar jeg det også mer bare sånn, kjøp meg en middag først så kan jeg si at jeg er heterofil over den hvertfall, haha.

Ove: (...) Nei, jeg vil ikke si noe spesielt. Det eneste var vel lenge siden. Jeg var på en homsebar med andre folk, og det var noen som var veldig påtrengende og da halvveis befølte meg på en måte. Men ikke noe mer enn å bare melde ifra og da er det greit. Men bortsett fra det må jeg si at jeg har vært veldig heldig.

Dynamikken mellom Leif og kvinnen i sitatet er preget av et skjevt maktforhold, som forklarer Leif sin situasjonsforståelse. Det kommer til syne ved måten han

forteller at han ved gjentatte anledninger har opplevd å bli tatt ufrivillig på penis av kvinner, og at reaksjonen hans har vært å spøke det bort fordi det ikke eksisterer et *maktproblem*. Med andre ord så utgjorde ikke kvinnen en trussel for Leif fordi han forstår seg selv som sterkere, og hvis situasjonen hadde eskalert ville han ha hatt makt til å kunne beskytte seg mot henne. Jeg tolker det dithen at det også forteller noe om hvordan Leif forstår kvinners potensialet til å være farlig som nærmest utenkelig, på samme måte som Leifs evne til å være sårbar og det er selve premisset for at Leif ikke forstod situasjonen som seksuell trakassering. Med det tatt i betraktning vil jeg samtidig påstå at en liten eller kanskje en ubevisst del av Leif fant situasjonen *ubehagelig* ved at han forteller (...) *Kan du vente litt? Det er for mange folk her (...)*, som gir meg et inntrykk av at han ble usikker på situasjonen og flau over at kvinnen tok han på penis i et rom fylt av mennesker. Alt dette vil jeg oppsummere i et ideologisk dilemma hvor Leif prøver å balansere det å fremstå som mannlig ved at han ikke ble berørt av situasjonen, samtidig som han gir et lite uttrykk for at han fant det ubehagelig. Trolig kan det handle en om *frykt* for å falle ned i umannligheten og ikke klare å fremstå som en mann som er usårbar og som skal være den seksuelle erobreren.

Et annet gjennomgående tema er Leif og Ove sine fortellinger om å ha blitt befølt av homofile menn. I likhet med avsnittet ovenfor eksisterer det ikke et maktproblem mellom Leif, Ove og mennene som antastet dem. Trolig har det en sammenheng med måten Leif beskriver mennene som *fruity*⁵, og det vil jeg si utgjør grunnlaget for at de ikke tolket situasjonen som truende. Med andre ord er det interessant å utforske hva som gjør at informantene forstår homofile menn som mindre truende enn heterofile menn. Å beskrive mennene som *fruity* gir et inntrykk av mennene som *umannlige*, ved at de får et sett med egenskaper som Leif forstår som feminine og det gjør at dem på lik linje med kvinner ikke blir ansett som en trussel. På en annen side forteller Ove om mannen som prøvde seg på han og forteller at han forstod situasjonen som at (...) *det var noen som var veldig påtrengende (...)*. Det gjør at Ove sin fortelling står i kontrast til beskrivelsen Leif gjorde av hvordan *fruity* menn oppfører seg, ved at mannen var påtrengende kan tolkes som mer mannlige egenskaper. Men på samme tid tolket ikke Ove det som en trussel heller, noe som gir inntrykk av at homofile menn blir kategorisert som *umannlige* av informantene bare ved å være homofil, og kan derfor ikke være en trussel for heterofile menn. Det er et ideologisk dilemma ved at Ove og Leif har på et vis en felles forståelse for at homofile menn ikke kan være en trussel, men at egenskapene er ulike.

Før vi avsluttet samtalen om seksuell trakassering forteller Ove at (...) *bortsett fra det må jeg si at jeg har vært veldig heldig (...)*. For meg forteller sitatet at Ove, bevisst eller ubevisst, forstår seg selv som sårbar ved måten han forteller at han

---

⁵ Fruity er en måte å beskrive personlighetstrekk ved homofile menn som er høylytte, glade og som har tydelig tilstedeværelse i det offentlige og private. Det er også tilfeller hvor flamboyant benyttes istedenfor fruity.

hadde vært *heldig*. Med andre ord kan det tolkes som at Ove prøver å balansere en selvforståelse som mannlig, samtidig som han har et uklart forhold til sin sårbarhet og hvorvidt han skal være åpen om at han *kan* være sårbar. Jeg tror balansegangen mellom det å være sårbar eller usårbar kan overføres til det å være mannlig eller umannlig, og at det bunner ut i en ideologisk tvetydighet hvor det å samle følelsen av å være sårbar med konseptet mannlighet ikke er forenelig innad i mannlighetskulturen. Det blir til slutt en drakamp mellom det å være mannlig eller umannlig og det vil jeg si utgjør en dimensjon i et ideologisk dilemma.

Dobbeltstandard

Hva betyr det når sosiale medier, tv- serier og filmer behandler kvinner og menn ulikt når de befinner seg i situasjoner som kan oppleves som krenkende og seksuelt trakasserende? Etter å ha vist en episode med en mannlig deltaker som blir overfalt av flere kvinner som ønsker å ha sex med han, mot hans ønske har reality tv-serien «Ex On the Beach»⁶ fått mye kritikk i etterkant. Hva betyr dette for menns forståelse av seksuell trakassering og tv- produsenters evne til å beskytte mannlige deltakere på reality show?

Torgeir: (...) Jeg så noe på Facebook, det var noe «ex on the beach» og at han ene ble tvunget til å ha gruppesex. Jeg husker jeg tenkte at, hvis det hadde vært en dame, ja, altså produsenten hadde løpt inn i rommet. (...) Jeg har ikke sett videoen, så jeg føler ikke at jeg kan si noe, men da jeg så saken og leste om det, så tenkte jeg at det her er jo i grenseland voldtekt. Altså, hva hadde du følt hvis tre halvnakne menn hadde gjort sånn og du hadde sagt nei, og de bare, få se fitta di. Nei, nei.. (...)

Håkon: (...) Det samme som man ser i #Metoo, og måten det ble mottatt på var bare med latter. Se for deg at hun ser sjukt bra ut, og alle kommentarene, hva er det du klager over, det er veldig typisk. Det er et typisk svar som kommer fra gutter.

Det som blir beskrevet i sitatet av Torgeir handler om en episode i reality tv- serien Ex on the Beach. Situasjonen som utspiller seg handler om en mannlig deltaker blir overfalt av flere kvinner som ønsker å ha sex med han, og det kom tydelig frem i episoden at det ikke var noe han selv ønsket (Askeland & Fossum, 2018). Som følger av episoden forteller Torgeir om den forskjellige behandlingen kvinner og menn får i situasjoner som handler om sex og grenser. I dette tilfellet blir ideen om menn som den seksuelle erobreren tydelig ved at tv produsentene ikke grep inn i en situasjon som så ut til å kunne bli et overgrep. Torgeir trekker

---

⁶ Ex on the beach er et reality program som handler om åtte single mennesker som prøver å finne kjærligheten, men utover episodene dukker ekskjærestene opp en etter en (tv3.no).

frem et viktig poeng når han forteller at tv-produsentenes reaksjon hadde sett annerledes ut hvis situasjonen var snudd og det var en kvinne som sa nei. Det forteller noe om forventningen til menn som usårbare og at det ikke finnes en grense for hva man er villig til å bli med på. I likhet med Torgeir forstår jeg det som at kvinner og menn blir behandlet ulikt når det gjelder seksuelle grenser, og at det eksisterer en antagelse om at menn liker all seksuell oppmerksomhet som kommer imot dem (Askeland & Fossum, 2018).

I sitatet til Håkon kommer det til syne en forståelse om at menn som blir utsatt for overgrep av vakre kvinner ikke blir anerkjent som et offer for overgrep, istedenfor kan det tolkes som at man burde være tilfreds med å ha hatt *sex*. Det bidrar til å skape en illusjon om at menn ikke kan være offer for overgrep eller seksuelle krenkelser, samtidig som det bidrar til å bygge opp under ideen om menn som usårbar. Slik jeg forstår Håkon kan det tyde på at han selv synes det er vanskelig å balansere en slik forståelse av menn som seksuelle vesener, ved måten han avslutter setningen på (...) *det er veldig typisk gutter* (...). Det forteller noe om opprettholdelsen av mannligheten, og at tanken om å skulle ta et steg utenfor det rammeverket kan være vanskelig, fordi man kan falle ned i umannligheten.

Torgeir: (...) Hvis en venninne hadde sagt det, føler jeg at jeg da hadde reagert med en gang uansett. (...) Altså, man har jo i alle år gjort narr av menn som har blitt voldtatt. For eksempel, sitter du i fengsel så ikke mist såpen, ikke sant. Det er ingen som sitter og håper på at jenter skal bli voldtatt i fengsel. Jeg føler at når det kommer til menn, så snakkes det lite om og at man ja, ikke enser at det skjer en gang. (...)

I samtalen med Torgeir forteller han om hvor ulikt han hadde reagert hvis en venninne hadde fortalt han om misbruk eller overgrep, i motsetning til en kompis som hadde fortalt han om det. Jeg vil si at det kommer til syne en frustrasjon fra Torgeir over at menn ikke er like åpne om seksuell trakassering eller overgrep, som det kvinner er. Som han forteller (...) *jeg føler at når det kommer til menn, så snakkes det lite om og at man ja, ikke enser at det skjer en gang* (...). Med andre ord kan det tolkes som at muligheten til å være sårbar går på bekostning av det å være mannlig, og det skaper et ideologisk dilemma fordi det er tydelig at Torgeir ønsker at man kan snakke mer åpent om sårbarhet, men at det blir vanskelig fordi det eksisterer en forståelse av menn som usårbare. Samtidig dette kan trekkes mot at menn er uvante med å bearbeide sine følelser og gi uttrykk for hvordan de har det, og som en konsekvens kan det skape en ideen om at menn ikke blir utsatt for voldtekt eller seksuell trakassering i like stor grad som kvinner (Aars, 2011).

I sitatet til Torgeir forteller han om en gjennomgående forståelse som består av latterliggjøring av menn som har blitt utsatt for voldtekt, og på samme tid trekker han frem et viktig poeng om at det er utenkelig å skulle tøyse om kvinner som har

blitt utsatt for voldtekt. Det Torgeir forteller illustrerer et skille for hvordan man forstår kvinner og menn som sårbare, ved at kvinner blir tatt på alvorlig og menn blir gjort til latter hvis dem forteller om overgrep. Trolig kan denne fremstillingen ses i lys av en mannlighetsforståelse som har et rammeverk som består av menn som den seksuelle erobreren og usårbar, og ved å ta et steg utenfor dette rammeverket vil man risikere å bli umannlig. Derfor oppstår det et dilemma når menn som har blitt utsatt for voldtekt ikke føler seg trygge nok til å kunne være sårbar, fordi det kan gjøre at dem faller ned i umannligheten. Torgeirs eksempel synes jeg illustrerer sårbarhetsforståelsen godt; (...) *sitter du i fengsel så ikke mist såpen, ikke sant. Det er ingen som sitter og håper på at jenter skal bli voldtatt i fengsel (...)*. I dette eksemplet blir sårbarheten snakket frem som noe flaut eller latterlig ved at man er klumsete og mister såpen, samtidig som det ligger en trussel i at man *ikke* må miste den såpen for da kan du risikere å havne i umannligheten, og det kan forstås som en trussel for å bli sårbar. Derfor er det viktig for dem å opprettholde mannligheten, og skyve vekk alt som kan forstås som sårbart. Dette blir trolig gjort for å bekrefte sin mannlighet ovenfor omverdenen. Dermed blir man sittende igjen med en forståelse av at menn ikke kan bli voldtatt og at man istedenfor burde være glad for at man har hatt sex (Letvik, 2013).

Dette avsnittet bærer preg av hvordan Håkon og Torgeir forstår menn som sårbare for seksuell trakassering og voldtekt. Det er en balansegang mellom det å være mannlig og umannlig som kommer til syne ved måten informantene forteller om sårbarhetens dilemma. Det illustrer godt drakampen mellom det å akseptere at menn blir utsatt for voldtekt og seksuell trakassering, og menn som den seksuelle erobreren. Ideologiske dilemmaet ligger i måten Torgeir og Håkon ønsker at overgrepssatte menn ble tatt mer på alvor, samtidig som de er i konflikt med forståelsen av menn som sårbar.

Avvist

En sjekkesituasjon er ofte forbundet med klamme håndflater, rask hjerterytme, høy puls og et håp om at personen man sjekker opp vil si ja til å bli med på en date. Men hvordan føles det når man blir avvist i sjekkefasen og hva betyr det for neste gang man skal prøve seg?

Torgeir: (...) Hvis man prøver seg på noen og de ikke er interessert, så er det ok, det gjør litt vondt, så er det neste. (...)

Leif: (...) Som gutt er vi relativt vant til å bli avvist. Man skulle hvertfall tro vi er det. Det er jo oftest vi som jakter på dere, det er ikke til å stikke under stolen. Jeg tar det helt greit. En avvisning i sjekkefasen, det heter jo sjekk og ikke krev. Er det noe her, jeg sjekker det, det var ingenting, da er det sånn okei neste, haha. (...) Det er så klart et «blow in the ego» innimellom, men det overlever vi. (...) Dere er relativt flinke til å skyte ned folk (...).

Å bli avvist i en sjekkefase kan være både brutalt og vondt for de fleste av den grunn at man plasserer seg selv i en sårbar posisjon, og forteller at man er interessert og ønsker å bli bedre kjent på en mer romantisk måte. Når Leif og Torgeir forteller om sine erfaringer med å bli avvist, viser det seg frem som en prosess ved at det først gjør vondt og er kjipt, deretter går man til neste. Leif forteller med andre ord at det er menn som skal *jakte* på kvinner og at det derfor ikke er så vanskelig å gå videre til neste etter at man har blitt avvist. Jeg synes det er veldig interessant at Leif kaller sjekking for å jakte, for det gir et bilde av at menn jakter på et *bytte*. For meg forteller det på samme tid at det handler om romantikk og kjærlige følelser, men at det blir gjemt og undergravet i jakten på kvinnen for å kunne fremstå som usårbar.

På samme tid forteller Leif at det å bli avvist også kan føles som et (...) *blow in the ego* (..), noe som er forståelig hvis man gjentatte ganger bli avvist, samtidig som det kan påvirke selvtilliten ved neste forsøk. For meg forteller det også noe om at det alltid vil ligge en forventning ved hvert forsøk om at personen man sjekker opp skal akseptere tilbudet, derfor kan det etter flere avvisinger bli en knekk i selvtilliten. Det som blir fortalt av Leif tenker jeg også kan overføres til det å være et seksuelt vesen, hvis man blir avvist gjentatte ganger kan det også påvirke hvordan man forstår seg selv som et seksuelt vesen og man kan spørre seg om man er god *nok*. Videre i samtalen forteller Leif at (...) *det overlever vi* (...) noe som jeg kobler til at han er vant med å bli avvist og derfor skapes det etterhvert en slags utrustning som gjør at han overlever til neste gang.

Avslutningsvis i samtalen med Leif forteller han at (...) *dere er relativt flinke til å skyte ned folk* (...), noe som kan refereres til når kvinner avviser menn på en ufølsom måte. Slik jeg forstår Leif kan det tyde på at han ønsker at kvinner var mer sympatiske i måten de avviste menn på, og at det ikke trenger å gjøres på en så tydelig måte. Med andre ord kan det Leif forteller om oppsummeres i en sårbarhet hvor han kjenner på en lei følelse av å bli avvist gjentatte ganger, og ønsker en endring i måten kvinner avviser menn på. På samme tid vil jeg ikke si at sårbarheten er veldig fremtredende, men at den ligger til grunn for hvorfor Leif ønsker at kvinner skal endre måten de opptrer på når de avviser menn.

Svein: (...) Ja, jeg har jo det. Men det er ikke, altså jeg har jo blitt avvist, det har jeg, men det har ikke vært sånn, okei wow.

Ove: (...) Hva skal man si. Det blir jo feil å at jeg ikke føler noen ting, haha. Jeg synes det er såpass greit og innafor at jeg tar det nesten som en selvfølge at det ikke er alle som er keen på noe mer enn å danse. (...) Altså, det kan jo være kjipt, men det kommer helt an på.

For Svein og Ove forstås avvisning som noe normalt og relativt vanlig man går gjennom i sjekkefasen. Det er ikke sjokkerende eller skuffende å bli avvist, og det er nesten så det ligger en slags forventning om at tilbudet ikke kommer til å bli akseptert. Ove sin fortelling kan forstås som at han forventer å bli avslått og at det derfor er lettere å ikke ha utpreget følelser knyttet til sjekkingen. Samtidig viser det at Ove *leser* en situasjon godt og at han ikke blir skuffet over at situasjonen ikke utspiller seg til å bli noe mer enn dansing. På samme tid får jeg en anelse om at forventningen til å bli avslått etterhvert må bli ganske tung å bære på, og at det på et tidspunkt kan gå utover selvtilliten. Som Ove forteller (...) *kan jo være kjipt, men det kommer helt an på* (...) og antakeligvis gjelder det hvis man blir avslått av en person man har følelser for, noe som jeg vil si er ganske vanlig.

Å bli avvist kan være brutalt, samtidig som det er nokså normalt. Blant informantene er det en enighet om at det er helt greit å bli avvist, og at det er ganske vanlig. Derimot oppstår det et ideologisk dilemma når Torgeir forteller at han opplever at det å bli avvist kan være vondt, noe som viser en sårbar og følsom side ved Torgeir. I likhet viser også Leif frem sin sårbare side ved måten han forteller at selvtilliten hans får seg en knekk etter å ha blitt avvist flere ganger. Informantene har hver sin måte å gå videre etter å ha blitt avvist, men Leif er kanskje den som har en form for løsning på dilemmaet. Det handler om at kvinner må i større grad ta hensyn til gjennomføringen av avvisningen, sånn at det blir mindre vondt for hver gang man blir avvist.

Feilkommunikasjon

Hvordan kommuniserer kvinner og menn med hverandre? Det er sjeldent enkelt å vite hva andre er ute etter på byen uten å snakke sammen, og det er ikke alltid like enkelt å tolke signaler om hva noen egentlig vil. Både Håkon og Torgeir har opplevd å bli misforstått når de har snakket med kvinner og ikke hatt noen andre intensjoner enn å bli bedre kjent med dem.

Torgeir: (...) Da var jeg sånn, halla, og det første hun sa var, nei ha deg vekk. Det gjorde vondt der og da, du kjenner meg ikke en gang, fuck you, men jeg føler at jeg avverger det å bli avvist på en måte, når jeg sier fuck you du kjenner ikke meg en gang.

Håkon: (...) Det var en jente forrige semester som jeg skulle ta følge med hjem, og da var jeg sånn at jeg ønsket å bli med inn også ønsket ikke hun det. Da var det litt sånn, hva og hvorfor. (...) Jeg er jo ikke glad i å bli avvist, ingen liker å bli avvist, men det var greit.

Én av faktorene til hvorfor feilkommunikasjon oppstår mellom kvinner og menn tror jeg ligger i hvilke erfaringer man har med seg i bagasjen når man drar ut på byen. Som følger av det, er det også ulike grunner til hva man ønsker å få ut av

en kveld på byen. Noen ønsker å ha one night stand, andre vil flørte og noen er der med venner for å ha det gøy. I og med at det ikke er vanlig å bruke skilt med beskrivelse av formålet for kvelden, kan det oppstå misforståelser og feilkommunikasjon mellom kvinner og menn. I sitatene forteller Håkon og Torgeir om erfaringer de har gjort seg etter en kveld på byen, og hvordan det føltes å bli misforstått. Torgeir opplevde å få en nedslående tilbakemelding etter å ha hilst på kvinnen, noe som kan tolkes som at de hadde ulike forventninger til hva samtalen kom til å handle om. Derfor er det forståelig at Torgeir reagerte med å si *fuck you* for å kunne ta igjen eller vise at reaksjonen hennes var ufølsom. Samtidig er det interessant hvordan Torgeir forteller at (...) *Jeg føler at jeg avverger det å bli avvist på en måte, når jeg sier fuck you* (...). Det gir en oppfatning om at han ikke skal gi henne *makt* til å vise at han ble såret av tilbakemeldingen hennes og at det på samme tid gir et inntrykk av at han rister av seg hendelsen som om det ikke hadde noen betydning for han. Jeg anser det som en velfungerende forsvarsmekanisme som Torgeir bruker når han ikke ønsker å fremstå som sårbar ovenfor kvinner, og ved å si *fuck you* så tar han tilbake *makten* fra kvinnen som avviste han og går videre.

I dette tilfellet viser det et bristepunkt i maktforholdet ved at kvinnen har makt til å avvise Torgeir og i tillegg avvise han på en ufølsom måte, noe som viser at maktforholdet kan se ut til å være en *drakamp* mellom kvinner og menn, av den grunn at Torgeir svarer med *fuck you* for å få tilbake makten over situasjonen.

I samtalen med Håkon forteller han om en episode hvor han hadde misforstått en kvinne han skulle bli med hjem. Det blir etterhvert tydelig at Håkon hadde en forventning om at ting kom til å utvikle seg utover natten, og at det skulle ende med sex. Derimot hadde kvinnen ingen ønsker om det, og avviste han ved døren. Slik jeg forstår fortellingen til Håkon er det tydelig at det har oppstått en misforståelse ved at de begge hadde ulike forventninger til kvelden, og det er åpenbart at Håkon ble forvirret over hvilken vending kvelden tok ved at han forteller (...) *Da var det litt sånn, hva og hvorfor* (...). Noe som er forståelig i og med at han forventet å ha sex, og på samme tid er det et signal om at kvinner og menn må bli flinkere til å kommunisere på byen og ikke forvente at det er lik forhåpning om sex. Det kan bidra til at man slipper å bli avvist ved døren og heller bidra til å skape mer åpenhet mellom kvinner og menn.

Det jeg synes er interessant er hvorfor slike situasjoner oppstår i utgangspunktet. Hva er det som gjør at kvinner og menn ikke forstår hverandre, slik som det kommer til syne i fortellingene til Torgeir og Håkon. Trolig bunner det ut i en dimensjon ved ideologisk dilemma hvor kvinner og menn har konkurrerende måter å forstå verden på, og at det kommer tydelig frem gjennom misforståelsene som oppstår når de kommuniserer. Dette er noe som kan kalles for sexual miscommunication og som handler om at det eksisterer ulike forventninger til

kvinner og menns seksuelle atferd (Beres, 2010). Teorien tar utgangspunkt i en forståelse av at menn misforstår kvinner på bakgrunn av manglende kommunikasjon og situasjonsforståelse, i motsetning til kvinner som har vanskeligheter med å kommunisere sin seksuell lyst. Hvis man skal forstå dette som et grunnlag for hvorfor kvinner og menn har utfordringer med kommunikasjon, kan det på samme tid forstås som et sett med konkurrerende måter å forstå sex og ønsket om å ha sex. Dette er noe å ta med i betraktningen for å forstå hva som ligger til grunn for misforståelsene mellom kvinner og menn. Det kan til by en bedre forståelse for hva som foregår i en sjekkeprosess, og hvilke tiltak som eventuelt må gjøres for å bli mer bevisst om hva man egentlig ønsker at utfallet skal være i løpet av kvelden.

Oppsummering

Innledningsvis til dette kapitlet stilte jeg forskningsspørsmålet; hvordan beskriver informantene sin seksuelle sårbarhet? Fra kapittel 4 snakket informantene frem et fortolkningsrepertoaret som jeg valgte å gi navnet *det-usårlige-repertoaret*. Informantenes forståelse av å være usårlig i relasjon til kvinner står sentralt, men som utformer seg til å bli et dilemma for informantenes evne til å kommunisere egen sårbarhet. Til slutt kom det til syne flere dilemmaer som bestod av en drakamp mellom det å være sårbar og et ønske om å bevare mannligheten. Å forstå seg selv som offer er for Håkon å tillate sårbarhet, og avsløre sin umannlighet. Han ønsker å fremstå som kul og tøff fordi han har hatt sex, på samme tid som opplevelsen han sitter igjen med er ubehagelig og vond. Dilemmaet står imidlertid i kontrast med Torgeir sitt ønske om mer åpenhet og aksept om menn som offer for overgrep eller seksuell trakassering. På samme tid anerkjenner Torgeir at det er utfordrende å få en slik aksept blant menn fordi mannlighetsforståelsen står sentralt. Bevisbyrden vil derfor bli for krevende hvis man har blitt utsatt for overgrep eller trakassering, fordi mannlighetsforståelsen tilsier at menn er usårlige.

Kapittel 6: Begrensning av frihet

«Kanskje på tide å skru av dette idiotiske #Metoo-fjolleriet nå?»
(Dahl, 2017)

I perioden etter at #Metoo kampanjen ble verdenskjent har det dukket opp flere kommentarer og innlegg i diverse nettaviser om hvordan kampanjen har etterlatt seg et samfunn som nå er lett krenket og politisk korrekt. Mye kan tyde på at kommentarene og innleggene kommer fra mennesker som enten ikke forstår hensikten med kampanjen, eller som synes at kampanjen har fått nok oppmerksomhet. De synes medie-Norge trenger å gå videre fra #Metoo hysteriet og over til noe viktigere. Dette er i alle fall mitt inntrykk av kommentarfeltene i Norges største nettaviser, og meningsinnlegg som blir publisert. Derfor stiller jeg spørsmålet: *hvordan forstår menn effektene av #Metoo- bevegelsen?*

Hensikten med kapitlet er å analysere frem informantenes fortellinger om #Metoo og hvilken effekt kampanjen har hatt på informantene i ettertiden. For å analysere dette vil jeg i likhet med det forrige kapitlet, bruke Nigel Edley sitt analysekonsept ideologisk dilemma.

Forteller kvinnene sannheten?

Svein: (...) Selv om du sier at forskning viser, så skal man være kritisk til det (...). (...) Selv om du sier at du har sikre kilder og at de har blitt kryssforhørt, så trenger ikke det å bety at det gjort på riktig måte det heller (...). (...) Selv om du sier forskning.no eller om du sier at du har fått 50 kvinner som har meldt inn, så må du på en måte spore det helt ned til rota av kilden (...).

Et gjennomgående tema i samtalen om #Metoo dreide seg om omfanget av kvinner som har blitt utsatt for seksuell trakassering og hvorvidt kvinnene som stod frem fortalte sannheten. Da jeg diskuterte temaet med Svein fortalte han om sin egen reaksjon etter at han forstod hvor stor andel av kvinner hadde blitt utsatt for seksuell trakassering, og for Svein var det viktig å vite hvem som fortalte sannheten og hvem som prøvde å utnytte kampanjen. Slik jeg forstår Svein ønsker han å fremstå kritisk til historiene som har blitt offentliggjort, imidlertid kan måten han snakker frem sin situasjonsforståelse tolkes som at han går utover det å være kritisk til å fremstå som tvilende på kvinnenens historie. På en måte kan den kritiske tankegangen være en motreaksjon på omfanget av #Metoo og istedenfor å akseptere den omfattende rapporteringen blir Svein tvilsom til at omfanget med sikkerhet kan være så vidstrakt. På samme tid kan Sveins kritiske forståelse gi

inntrykk av at han ikke tror at *hvermannsen* er i stand til å kunne utnytte kvinner på en slik skala ved måten han forteller at (...) *om du sier at du har fått 50 kvinner som har meldt inn, så må du på en måte spore det helt ned til rota av kilden (...)*. Det kan forstås som at han velger å tro på mennenes uskyldighet og heller retter et kritisk blikk mot kvinnens historie og hvorvidt de forteller sannheten.

Svein: (...) Jeg tenker at når noen klarer det, så vil andre prøve også. Så allerede der merket jeg at jeg var litt sånn, wow her er det viktig å faktisk finne ut av hvem som forteller sannheten og hvem som har lyst på penger (...)

Svein forteller i sitatet at han tidlig begynte å tenke på kampanjens mulighet til å bli utnyttet av kvinner for egen økonomisk vinning, og derfor var det viktig for han å ha et kritisk blikk på #Metoo. Trolig kan det tolkes som at Svein er bekymret for at kvinner som deler historiene sine offentlig vil kunne tjene penger på dem og at det er en sentral grunn til at å være kritisk. På samme måte forstår jeg Svein slik at muligheten for en økonomisk vinning i tillegg skaper en ny dimensjon til maktforholdet mellom kvinner og menn. Det vil si at kvinner som offentliggjør sine historier vil kunne få støtte, anerkjennelse og blir forstått som modig. Det gjør at kvinners posisjon som offer vil endre seg og dermed gi dem mer makt ved at flere kvinner forteller om sine historier. Det vil skape et skifte i maktforholdet ved at menn blir mer sårbar for anklager og trusler, i motsetning til kvinner som blir posisjonert sterkere. Med en slik forståelse i bakhodet er det ikke påfallende at Svein ønsker å fremstå som kritisk.

Oppfatning blant venner

I starten av samtalen med Svein prater vi om #Metoo, og hvilke tanker han og vennene hans har gjort seg i perioden etter at kampanjen ble lansert.

Svein: (...) Den rollen og de synspunktene jeg har med gutta legger jeg heller litt til side, og prøver heller å høre hva de jentene sier mens har mine baktanker i hodet, men jeg fronter de ikke like sterkt. For da kommer jeg nok til å få litt uvenner. Men de fleste jentene jeg prater med, de er også gode til å se hele bildet, men de er nok mer opptatt av at det kommer frem (...).

I perioden etter at kampanjen ble lansert var #Metoo et hett samtaleemne blant mine informanter. I sitatet til Svein forteller at han i etterkant av #Metoo har hatt flere diskusjoner med venninner og kompiser om saker relatert til kampanjen, men at han ofte måtte holde sine personlige ideer i sjakk når han diskuterte med venninner, i motsetning til kompiser. Slik jeg forstår Svein velger han bevisst å ikke dele sine tanker og ideer knyttet til kampanjen når han prater med venninner fordi han er redd for reaksjonene. Det forteller meg at Svein ønsker å fremstå som

mer forståelsesfull og medfølende i samtalen med venninnene fordi han bryr seg om dem og vennskapet deres, derfor velger å legge vekk sine kritiske tanker om kampanjen. Derimot er det en annen stemning når han er sammen med kompisene, noe som kan tyde på at han ønsker å fremstå som tøff og sterk blant dem. Det tolker jeg som at Svein ønsker å fremstå som mannlig foran kompisene sine ved å ikke være like sympatisk og medfølende som han var ovenfor venninnene sine, og ved å gjøre det blir han forstått av kompisene sine som en del av gjengen. I dette er det et ideologisk dilemma ved måten Svein balanserer mellom å være en støttende venn for venninnene, samtidig som han har sine ideer og tanker som han deler med kompisene om #Metoo.

Krenkekultur

I etterkant av #Metoo startet det å ta seg opp diskusjoner om hvorvidt kampanjen har gått for langt, og det plukket jeg opp som et veldig interessant spørsmål. Jeg ville veldig gjerne vite hva mine informanter tenkte om at kampanjen hadde gått for langt, og hvis det var tilfellet, på hvilken måte hadde den gått for langt.

Torgeir: Jeg føler også at man blir så mye mer fornærmet nå enn det man ble før (...) Veldig krenkekultur og jeg liker å provosere litt (...). (...) Mitt inntrykk er at jenter blir krenka oftere enn menn blir, men ikke veldig mye oftere.

Sånn Torgeir forstår tiden i etterkant av #Metoo har det oppstått en ny kultur, en såkalt krenkekultur. Slik jeg tolker det, består krenkekulturen av at man har blitt lettere å fornærme i etterkant av kampanjen. Det kan tyde på at kampanjen har bidratt til et ordskifte hvor kommentarer som tidligere har vært akseptert ikke lengre er det (Vollan, Hammer & Martincic, 2018). For Torgeir som trives med å provosere kan det tyde på at ordskifte har bidratt til å gjøre det *vanskeligere* å komme unna med fornærmelser ved måten han forteller at (...) *man blir så mye mer fornærmet nå enn det man ble før* (...). Det kan forstås som at friheten han tidligere hadde til å kunne være provoserende ikke lengre er like tilgjengelig, noe som på et vis kan tolkes som at Torgeir har fått et mindre spillerom til å kunne være provokativ. På en måte kan man si at Torgeir har fått innskrenket sin frihet til å være provoserende og lettere sagt, være seg selv. Derfor er det viktig for Torgeir å påpeke en krenkekultur for å selv kunne fremstå som mer tøff og ukrenkbar, enn dem som befinner seg i krenkekulturen. Det kan forstås som et slags motsvar og et forsøk på å ta tilbake friheten til å kunne fornærme. I dette ligger det et ideologisk dilemma ved at det kommer til syne en konkurrerende måte å forstå #Metoo, ved at Torgeirs forståelse av tiden etter kampanjen har bidratt til å skape en krenkekultur som gjør at friheten til Torgeir blir innskrenket.

I lys av krenkekulturen kommer det frem en forståelse av at kvinner blir lettere krenket enn menn, og trolig kan det ha noe med måten Torgeir forstår seg selv

som ukrenkbar når han forteller at (...) *mitt inntrykk er at jenter blir krenka oftere enn menn blir* (...). Det tolker jeg som at Torgeir har en forståelse av at menn er mer robuste og tøffe som gjør at de aksepterer mer provoserende sjargong, i motsetning til kvinner som er krenkbare og tolererer mindre. Trolig kan Torgeirs tankegangen ha en sammenheng med offerposisjonen som ofte blir tillagt kvinner, og med det i bakhodet blir det derfor lettere å plassere kvinner i en posisjon som krenkbar i lys av #Metoo.

Leif: (...) Det er at de viktige sakene ofte blir blåst bort i kampen om å få lov til å fornærme.

I motsetning til Torgeir, forteller Leif at de viktige sakene som har blitt publisert i etterkant av #Metoo har blitt overskygget av «kampen» til å fortsatt kunne få lov til å fornærme. Som følger av dette tolker jeg det Leif forteller som at han synes det er uheldig at *retten til å fornærme* har fått en så sentral plass i kampanjen, og at det bidrar til å skifte blikkpunktet fra kvinnenes historier til å istedenfor handle om menns rett til å fortsette som før. Jeg synes sitat til Leif er interessant fordi det står i kontrast til Torgeir sine tanker og ideer om hans frihet i etterkant av #Metoo, og da får man frem de motstridende tankene om temaet. Det viser at Leif er mer opptatt av at historiene får hovedfokuset i kampanjen og i disse motstridende tankene ligger det et ideologisk dilemma om #Metoo.

#Metoo

Torgeir: (...) Det er ingen positive saker med #Metoo, du har aldri lest om at #Metoo har bidratt til mer, kall det fred (...) Også synes jeg det er problematisk, for #Metoo har jo blitt så stort at det gjelder alt. Altså, folk kan si hva som helst hvis de bare setter på hashtaggen. (...)

Håkon: (...)Jeg mener personlig at det er sånne ting som alltid kommer til å gå litt for langt, og sånn er det alltid med noe nytt (...)

Med utgangspunkt i det Torgeir forteller har han en forståelse av at #Metoo ikke har bidratt til noen radikal endring i samfunnet, og at kampanjen i større grad har vært preget av negative nyheter. Slik jeg forstår Torgeir sin reaksjon har den en sammenheng med måten han ble berørt av kampanjen. I motsetning til kvinnene som fikk sin historier om seksuell trakassering hørt, har Torgeir sin væremåte blitt lite attraktiv i etterkant av #Metoo. Av den grunn har ikke kampanjen blitt forstått av Torgeir som et bidrag til endring, istedenfor har den krevd en endring av holdningene hans. På samme tid viser Torgeir at han er kritisk til kampanjens makt på grunn av dens mulighet til å bli misbrukt, ved måten han forteller at (...) *folk kan si hva som helst hvis de bare setter på hashtaggen* (...). Jeg tolker det Torgeir forteller som en reaksjon på at maktforholdet har endret seg i etterkant av

#Metoo, ved at hans tidligere aktive maktrolle har blitt mer passiv og kvinners har blitt mer aktiv. En slik snuoperasjon har ført til at Torgeir inntar en mer offensiv posisjon ved at han utfordrer kredibiliteten til kampanjen og dens evne til endring, det gjør at han fremstår som usårbar og tøff.

I likhet med Torgeir, forstår Håkon at kampanjen vil gå for langt og at det er et vanlig utfall med noe som er nytt. På et vis kan det tolkes som at kampanjen vil gå for langt i den forstand at den vil berøre utover arbeidslivet til å bli gjeldende for hverdagslige forhold. For Håkon kan det bety at han antakeligvis må endre holdninger eller væremåter som tidligere har vært akseptert, men som nå ikke lengre er det. Avslutningsvis i sitatet forteller Håkon at (...) *sånn er det alltid med noe nytt* (...), noe som kan tyde på at kampanjen kan ha hatt en innvirkning på livet hans, ved at han for eksempel må vurdere situasjoner annerledes enn tidligere. På samme tid tolker jeg det Håkon forteller som at han tviler på at kampanjen vil gjøre en reell endring, og at #Metoo antakeligvis vil fortsette i en periode, men i likhet med tidligere kampanjer vil den også avta. Dette kan ha sin forklaring i Håkons tidligere erfaringer, og trolig er det grunnet i at kampanjen har potensialet til å bli for polariserende.

Politisk korrekthet

Leif: (...) En fyr fikk sparken for å ha gitt en kvinnelig medarbeider en klem. Og da begynner det å bli litt for mye, ikke sant. Og det er litt sånn, kanskje det burde føre til en HR-samtale eller noe sånt, men folk er så redd for konsekvensene av Metoo kampanjen, og hva som er politisk korrekt i dag og at man har blitt politisk overkorrekt

Håkon: Man ser jo det med den politiske korrektheten og det med James Gunn, han var jo en direktør og ble sparket fordi han skrev noe litt kontroversielt i 2011, og da blir folk så buthurt over ting som kanskje ikke er verdt å bli det over.

Leif og Håkons forståelse av konsekvensene etter #Metoo består av en økt følsomhet og politisk korrekthet⁷. Av Leif trekkes det frem et eksempel av en mann som ble avskjediget etter å ha gitt en klem til sin kvinnelige kollega. For Leif blir dette kroneksemplet for hvor urolig man er for konsekvensene etter #Metoo, at man avskjediger noen på bakgrunn av en klem. I etterkant av kampanjen har det utviklet seg en reaksjon som utspiller seg i en politisk

---

⁷ Politisk korrekthet er et uttrykk som generelt har en nedsettende betydning. Det brukes som oftest om «forsøk på å endre uttrykksformer eller sensurere ytringer som enkelte kan oppleve som støtende eller diskriminerende» (Store Norske Leksikon, 20. februar 2018).

korrekthet som gjør at man holder seg innenfor rammene for hva #Metoo handler om. Slik jeg tolker det er ikke politisk korrekthet kun en måte å holde seg innenfor ramme av #Metoo, men at det også er en måte å ha kneble sine meningsmotstander.

For Håkon blir politisk korrekthet brukt som et slagord mot mennesker som lar seg for lett krenke. Det forstås som et virkemiddel som Håkon tar i bruk for å vekke oppsikt blant andre mennesker. Måten han bruker ordet «buthurt» viser at han ikke blir like enkelt såret. På et vis blir det som en slags rustning han tar i bruk for å fremstå som usårlig og vise at han er ukrenkbar. Med andre ord kan det Håkon forteller tolkes som en helhetlig forståelse av tiden i etterkant av #Metoo og at den har blitt forstått av han som politisk korrekt. Måten Håkon avslutter setningen med å fortelle at det ikke er «verdt» det, gir et inntrykk av at krenkekulturen og den politiske korrektheten ikke er hensiktsmessig å bruke tid på.

Oppsummering

Innledningsvis til kapitlet stilte jeg spørsmålet, hvordan forstår mine informanter effektene av #Metoo- bevegelsen? Med de foregående kapitlene om uovervinnelighet og sårbarhet i bakhodet, ser jeg en koherens med informantens dilemma i kapitlet. I utgangspunktet ønsker de å fremstå som usårlige og tøffe, på samme tid tror dem ikke på kvinnene som er utsatt for seksuell trakassering uten tilstrekkelig med bevis. Det står i motsetning til måten dem forstår menn som sterke, store og driftsstyrte i kapittel 4 om *den uovervinnelige mannen*. Med andre ord ville det vært logisk at informantene trodde på kvinnene med tanke på deres forståelse av menn. Dette viser et dilemma som består av motstridende forståelser om hvordan informantene ønsker å fremstå. Det handler for det første om en rotfestet forståelse om maskulin dominans over kvinner, som er begrunnet i en biologisk persepsjon. På samme tid eksisterer det en annen forståelse som er like rotfestet, men som bygger på en logisk brist om bevisbyrden kvinnene må legge frem for å bli trodd om seksuell trakassering. Hvilken betydning har dette for hvordan menn snakker om sex med venner?

Kapittel 7: La oss snakke om sex!

«Generelt mangler vi all trening i kommunikasjon rundt temaet seksualitet og intimitet»
(Aars, 2011:46)

I de foregående kapitlene har jeg skrevet frem informantens forståelse av seg selv som biologisk maskulin, dilemmaet mellom å være sårbar og usårlig, og hvordan informantene har forstått seg selv i tiden etter #Metoo. I lys av alt det vil jeg i dette kapitlet skrive frem hvordan informantene forstår seg selv når de snakker med kompiser om sex. Derfor har jeg valgt å stille følgende forskningsspørsmål: *hvordan snakker menn om sex?*

For å skrive frem hvordan informantene snakker om sex, vil jeg undersøke deres tanker og fortellinger om sex. Analysegrepet jeg har valgt i dette kapitlet er Nigel Edleys fortolkningsrepertoar og ideologisk dilemma.

Å snakke om ereksjonssvikt

Penis har en stor betydning for hva det vil si å være mann. Den står som en representasjon for det mannlige og er i tillegg ansett som et symbol på virilitet. Å få ereksjonssvikt⁸ kan derfor føles som et stort nederlag og som et slag mot å fungere som mann (Aars, 2011). Derimot er det ikke så uvanlig⁹ og informantene kunne fortelle at de har vært i samtaler med kompiser om ereksjonssvikt.

Svein: (...) Ja, vi prater om det også. Det føler jeg er ganske sånn, jeg føler at det er ganske greit å prate om. Selvfølgelig, jeg banker ikke på hos kompisen mine og setter meg ned og bare «hør her gutta, i går fikk jeg ikke bennern liksom», det er litt mer, vi prater om det i kontekst, noen av gutta synes det er litt ubehagelig å si «okei, hør her, jeg fikk ikke ereksjon liksom», så da sier vi mer sånn «ja, jævlig nice, men jeg fikk faen meg ikke han opp», at man bruker en forkortelse.

I sitatet forteller Svein hvordan en vanlig samtale med kompiser om ereksjonssvikt og sex forløper seg. Det viser seg at samtalen består av et mønster for hvordan ereksjonssvikt blir diskutert blant Svein og kompisen. Det gjøres på en måte som er lite høytidelig og avslappet, noe som Svein forteller er viktig fordi

---

⁸ Ereksjonssvikt, også kalt erektil dysfunksjon kan defineres som å ha problemer med å få ereksjon eller å holde penis stiv innenfor en viss tidsramme. Ereksjonssvikt omhandler også manglende evne til å beholde penis erigert for å kunne gjennomføre samleie (Aars, 2011:79).

⁹ Ifølge Haakon Aars er det beregnet at litt over 300 000 menn har ereksjonsproblemer i Norge (Aars, 2011:79).

ereksjonssvikt kan oppleves som ubehagelig å snakke om. På et vis vil en slik måte å snakke om ereksjonssvikt gjøre en mindre sårbar fordi man får muligheten til å *pakke inn* samtalen i latter og banneord. Det gjør at situasjonen kommer mer på avstand og på den måten blir det mindre innvandrende å snakke om. At det er ubehagelig å snakke om henger sammen med at man åpner seg opp om noe sårbart og intimt. Å få ereksjonssvikt kan påvirke selvbilde, vil det det skje igjen? Og det kan skape en usikkerhet om man er bra nok (Aars, 2011).

Måten Svein snakker med kompisgjengen om ereksjonssvikt gir en forståelse av sårbarhetens dilemma¹⁰. Det kommer til syne når Svein forteller om hvilken måte kompisgjengen snakker om ereksjonssvikt. Svein vil gjerne fremstå som både sårbar og usårlig når han forteller at det er en korrekt måte å snakke om ereksjonssvikt. Ved å si at (...) *jeg fikk faen meg ikke han opp* (...) viser han frem en skjermet og mer usårlig side ved manglende ereksjon fordi han bruker ord som «faen» og «han» til penis. Å snakke om det på en slik måte gjør at han får åpnet opp om sitt dilemma, samtidig som han sikrer seg mot sin egen sårbarhet ved å kontrollere måten han forteller om ereksjonssvikten. Penis har også en stor betydning for hvordan menn forstår seg selv som mannlig. Hvis den ikke blir stiv i visse situasjoner kan det kjennes som et slag om evnen til å være mann (Aars, 2011).

Håkon: (...) Ja, det er snakk om en kompis som hadde problemer med å få ståpikk, og det er jo kjipt. Han var ganske åpen om det, og det var noe man kodd med før, og det er jo drit dårlig gjort, men nå er han veldig sann at sann er det bare. Før var han veldig stressa og ja, det er jo rart å si, men han er skikkelig kjekk, han har blondt hår og blå øyne. Alle er interessert i han, men han sliter med å få den opp, for han blir skikkelig stressa. Han har blitt mye bedre nå, så vi snakker om det også.

Ereksjonssvikt er et tema Håkon har diskutert ofte med en kompis. Det kommer i tillegg frem at det å snakke om ereksjonssvikt har vært en modningsprosess for Håkon, ved måten han forteller at det var noe han og andre kompisar tidligere pleide å fleipe om. Nå fremstår Håkon som støttende og medfølende ovenfor situasjonen, og han viser at han stiller opp for kompis sin. Det viser at han ved å være åpen om å snakke om det og mye tyder på at han har hjulpet kompis sin til å bli mindre stresset over situasjonen han befinner seg i. Jeg legger i tillegg merke til hvordan Håkon tenker om dem som får ereksjonssvikt. Som han forteller har kompis blondt hår og blå øyne, i tillegg er han en kjekk kar. Det er tydelig at disse egenskapene ikke stemmer overens med hvordan Håkon ser for seg at en person med ereksjonssvikt ser ut. Det kan forstås som en slags tankemåte for

---

¹⁰ Sårbarhetens dilemma ble analysert frem i kapittel 5

Håkon til å resonnerer seg frem til hvorfor hans kjekke kompis har utfordringer med ereksjonssvikt. Eller var han bare uheldig?

Det kommer til syne i to ulike dimensjoner ved fortolkningsrepertoaret om ereksjonssvikt, hvor den ene består av Svein sitt dilemma om det usårlige og sårbare ved å måten man snakker om ereksjonssvikt. I tillegg kommer det til syne en forståelse av penis sin betydning for måten man forstår seg selv om mannlig, og når den svikter kan det skape en følelse av å ikke fungere som mann. Håkon sitt repertoar består av å åpen og støttende til kompisen som har ereksjonssvikt. Han viser seg frem som medfølelse og forståelsesfull over hvordan det må være å ha problemer med å få penis stiv.

Kompisprat om sex

Torgeir: Jeg føler ikke at jeg snakker så super mye om det, når jeg gjør det så er det mer, «ja, du dro med deg henne hjem i går ja» også er det mer, hvordan var det? (...) Nei, det er litt mer overfladisk. Jeg spør ikke om råd nei, det er veldig få jeg hadde gjort det med uansett. Jeg vet ikke hvorfor, men der ikke en greie.

Leif: Nei, egentlig ikke. Vi prater mer om personene vi ville hatt det med, og om de ser bra ut, og så ja, vi snakker om mulighetene med sex og ønskene om. Men vi snakker ikke om sex i seg selv.

Å snakke om sex på en overfladisk måte ser ut til å være gjeldende for Torgeir og Leif. Det tolker jeg som at samtalen dreier seg om hvem man har hatt sex med, tidligere sexpartnere og one night stands. Som Torgeir forteller pleier han ikke å snakke med kompis om sex, men heller om noen hadde et one night stand kvelden før. Å spørre om råd i tilknytning til sex er noe Torgeir ikke gjør, og forklarer det som at det er noe man bare ikke gjør. En slik forståelse tar utgangspunkt i måten Torgeir snakker om menn som store, sterke og tøffe i kapittel 4 om *den uovervinnelige mannen*. For å kunne spørre om råd vil det innebære at Torgeir må åpne seg opp om sine problemer, vanskeligheter og kanskje flauter. Det vil ikke være forenlig med å være en stor, sterk og tøff mann og derfor blir det å snakke om sex en ikke-ting for Torgeir.

I likhet med Torgeir snakker Leif om sex som one night stands, sjekking og preferanser. Det gir en forståelse av at Leif snakker med vennene sine om det meste som er relatert til sex på overflaten. Derimot blir ikke sex diskutert «i seg selv», noe som kan forstås som at det tekniske eller problematiske ved sex ikke blir diskutert like åpent med vennene hans. Det kan forstås som at sex er privat og personlig for Leif, og at det som foregår mellom han og en kvinne skal forbli mellom dem. Det kan på den ene siden handle om at personlige forhold er noe

Leif ønsker å holde inntil seg, men på den andre siden kan det å åpne seg opp være skummelt, fordi man ikke kan beskytte seg mot andre meninger og ideer. Ved å være åpen vil det også være muligheter for å bli såret, og det kan være en av hovedgrunnene til at Leif ikke ønsker å snakke om sex som personlig.

Håkon: (...) Å, ja, det kan gå ganske dypt. Jeg har mange venner som er veldig glad i å få og gi rim jobs. Han er ganske åpen om det, og han er veldig glad i rim jobs. (...) Så det kan vi kan snakke ganske detaljert om og jeg visste at han barberte rompehullet før vi skulle ut på byen. Vi snakker også om posisjoner og hvordan vi gjorde det.

Ove: Nei, det er vel egentlig spørsmål om hva som helst. Jeg er egentlig ganske åpen når det kommer til det, sex er jo ofte et artig tema å prate om.

Å diskutere preferanser og sexstillinger kan betraktes som ganske vanlige samtaleemner mellom venner. Det bekrefter både Håkon og Ove gjennom sine fortellinger. Et samtaleemne som har vært mye diskutert er anilingus¹¹, også kalt *rim jobs*. Håkon forteller at det er flere av vennene hans som liker å gi og motta anilingus. Til tross for at anilingus er et mye diskutert samtaleemne i vennegjengen, kommer det frem av Håkon at kompisen hans er (...) *veldig åpen om det* (...). Det tolkes som at det ikke er like vanlig å snakke om blant andre enn nære venner. Årsaken til at anilingus er omstridt handler om utførelsen og at det er nødvendig å ta flere forhåndsregler enn ved vanlig oralsex¹². Det viser en åpenhet og trygghet i vennegjengen til å kunne ta opp temaer som kan være tabu å snakke om. På samme tid viser det også at Håkon er komfortabel med å dele intime forhold med resten av vennegjengen når han forteller at det ikke er uvanlig å snakke om sexstillinger og handlingen etter et one night stand. Det gir meg en forståelse av gjensidig tillitt og respekt i vennegjengen ved at tabuer er velkommen inn i samtalen.

For Ove er sex et tema som ofte blir diskutert i gjengen. Det kan forstås som at Ove er tilgjengelig for de fleste spørsmål relatert til sex. Han legger ikke skjul på at han er komfortabel med å snakke om det, og at temaene ofte er interessante og festlig. På samme tid er det usikkert hvorvidt *alle* temaer er tilgjengelig å snakke om, med tanke på at han ofte synes det er morsomt å snakke om sex. Sex kan på mange måter gi glede, lyst og spenning, men det kan også være ubehagelig,

---

¹¹ Rim jobs også kalt anilingus, er en form for oralsex hvor man seksuelt stimulerer endetarmsåpningen (Svendsen, 2018)

¹² Ifølge gynekolog Sherry Ross er det forhåndsregler man må ta hensyn til før man tester ut anilingus. Utover kjente kjønns sykdommer som klamydia, hiv og hepatitt A og B, kan man i tillegg få E.Coli og Salmonella av å gjennomføre anilingus (Hsieh, 2017)

vanskelig og vondt. Det er dermed vanskelig å si om Ove er like tilgjengelig når det gjelder spørsmål om sex som er såre og ærlige.

Det viser seg to ulike dimensjoner ved fortolkningsrepertoaret i det informantene forteller. Den første dimensjonen som snakkes frem er Torgeir og Leif sin *grense* for hvor åpne dem er om sexlivet sitt. Det å snakke «overfladisk» om sex er vanlig for dem, og spesielt om en kompis hadde med seg noen hjem fra byen. At de ikke snakker om sex på en mer *åpen* måte, det vil si utfordringer eller intime forhold, har sin forklaring i sårbarhetsgrensen. De er redde for å vise seg frem som sårbar foran kompisene sine. I likhet med Torgeir og Leif snakker Håkon og Ove åpent om sex med kompis, de er også hakket mer åpne om å snakke om sex. Håkon forteller det gjennom kompispraten om anilingus som på mange måter kan forstås som en intim sexprat. Derimot er kanskje Ove den som er aller mest åpen om sex, hvor nærmest det meste kan snakkes om.

«Jeg vil ikke gi dem ammunisjon»

Håkon: (...) Jeg tror kanskje det er flaut å innrømme. Det er ikke sånn at jeg sitter og tenker på ekskjæresten jeg hadde. (...) Jeg snakket litt med en kompis om det, for han hadde litt problemer med ekskjæresten sin, men jeg tror det er veldig få som innrømmer det. (...) Det er skikkelig intimt og vil gjerne holde det privat. Jeg kan se for meg at andre gjør det også. (...) Det er jo bra å dele ting, man deler det man er komfortabel med og man bør kanskje dele litt mer enn man gjør, men det er også helt greit å holde ting hemmelig. Man trenger ikke å snakke om det. Da kjenner alle deg på innsiden og det er de eneste tankene du har. (...) Man har noen ting man bare holder for seg selv, det er litt ubevisst kanskje, også er det noe man burde si. Jeg føler at det er noen ting jeg ikke trenger å si, jeg forstår hva som skjer, og jeg får denne følelsen, og jeg vet hvorfor. Da ser jeg ikke helt problemstillingen.

Å snakke om kjærlighetssorg eller utfordringer i parforholdet kan være ubehagelig og vemodig. For Håkon føles det «flaut» å fortelle at han har hatt problemer med en kjæreste, og det har gjort terskelen høy for å fortelle det til kompis. Det kommer i tillegg til syne at Håkon føler seg dratt mellom en forventning om å dele av privatlivet og et ønske om å holde det hemmelig. Som han forteller (...) *da kjenner alle deg på innsiden og det er de eneste tankene du har* (...). Dette gir et innsyn i hvordan Håkon tenker om hva det innebærer å være å være åpen, nemlig at man vil bli mer sårbar og gjennomsiiktig. For Håkon består dilemmaet av den kulturelle forventning om at menn må snakke mer om sine følelser (Kinn, 2019). Det er viktig for Håkon å fortelle at han må få bestemme

selv når det er noe han ønsker å dele eller informere om. Og at det vil være tilfeller hvor det er viktigere å dele enn andre.

Torgeir: Du skal få lov til å si hva du vil til vennene dine, men nei, jeg kjenner ikke et behov for å si ifra til alle at jeg har pult. (...) Vi er flinke til å stikke hverandre med ting og jeg har ikke veldig lyst til å gi dem ammunisjon på en måte.

For Torgeir føles det ikke nødvendig å fortelle kompiser at han har hatt sex. Å fortelle om sine erfaringer og historier etter å ha hatt one night stands kan være både morsomt og innholdsrikt, men det kan også et rom hvor man må prestere og å ha et viss antall sexpartnere. For Torgeir handler det i tillegg om at han ikke ønsker å gi vennene «ammunisjon» ved å fortelle om sine erobringer, fordi det kan bli brukt mot han i etterkant. Dette viser en vennskapskultur som er bygget på å tulle og fjase med hverandre, og som gir en forståelse av at det ikke er plass til å være sårbar.

I Håkon og Torgeir sine fortellinger kommer det til syne en dimensjon ved fortolkningsrepertoaret. Den består av en grense for hva det er de kan snakke med kompisgjengen om, fordi de er redd for å gi dem «ammunisjon». Det viser at dem ikke ønsker å fremstå som sårbare ovenfor kompisene fordi dem ikke vil at det skal brukes imot dem ved en senere anledning.

Ikke for mye, ikke for lite

Svein: (...) Ja, det er det. Det er ikke sånn at vi snakker masse om, men jeg synes det er viktig å åpne seg opp og snakke om ting. Ikke for mye, ikke sånn at det blir et mas, unødvendig prat. Men vi snakker om ja, for guttene som har mye sex med flere forskjellige, da er det alltid en løs tone. Etter vi har vært ute så sitter man i sofaen, er på tv og er litt sliten. Da er det ofte den praten.

Finnes det en grense for hvor mye man kan snakke om et tema? For Svein er det viktig med en balansegang. Som det fremgår av sitatet er det viktig for Svein å skille mellom å snakke om enkelttemaer, og det å være gjentagende. Til tross for det blir det synlig at det er visse temaer som er mer populære enn andre, og det er sex-relaterte temaer. Slike temaer forstås av Svein som mer avslappende og flytende, som gjør at samtalen ikke utvikler seg til å bli brysom. Med andre ord blir man mer populær i kompisgjengen hvis man har forskjellige sexpartnere, noe som kan tolkes som at de som har et større repertoar blir mer attraktive å snakke med på grunn av deres erfaringer. På et vis kan det bidra til at andre i kompisgjengen finner det utfordrende å ta opp egne erfaringer eller dilemmaer, fordi de ikke innehar det samme repertoaret. Når det er sagt forteller Svein at

samtalen har en «løs tone» når de slapper av og snakker sammen. Det gir en forståelse av at samtalen er tilgjengelig for hele gruppen og at det er rom for å åpne seg opp om fortrolige temaer som anses som viktige for en. Det Svein forteller vises frem som en dimensjon ved fortolkningsrepertoaret om at man sex-relaterte temaer blir mer attraktive hvis man er eller har venner som har forskjellige sexpartnere.

Å snakke om følelser

Å åpne seg opp om sex-relaterte temaer kan oppleves som krevende og ubehagelig. Det er skummelt å skulle vise seg fra sin sårbare side fordi det er så rått og ærlig. I samtale med Håkon snakket vi om hva det betyr for han å snakke om sex og følelser.

Håkon: (...) Ja, jeg skal ikke vise svakhet. Det ligger kanskje litt i genene våre. Det blir litt sånn, å snakke om følelser. Det blir jo en form for å vise svakhet, rent biologisk. Det er ganske naturlig at det er mange som syntes det er vanskelig å snakke spesifikt om følelser.

For Håkon innebærer det å vise følelser at man i tillegg viser en svakhet. Det er noe han forstår som en biologisk faktum som gjør det unaturlig for menn å snakke om følelser. På et vis er en slik tankegang i tråd med normative mannlighetsforståelser ved måten Håkon forteller at det å snakke om følelser er å vise svakhet. Med en slik forståelse i bakhodet blir det dermed stående som en forklaring for hva som gjør at menn finner det utfordrende å bearbeide følelser og gi uttrykk for følelsesmessige belastninger (Aars, 2011). Med andre ord vil det å vise følelser gi en forståelse av umannlighet. For å ikke falle inn i umannligheten er det viktig å opprettholde den normative forståelse av at menn ikke skal vise svakhet og dermed ikke snakke om følelser. På et vis blir det som en evig runddans hvor den gjeldende forståelsen er å ikke vise svakhet, og på samme tid forstår det som utfordrende å skulle snakke om følelser. Å vedlikeholde en slik forståelse gjør at verdigheten deres blir bundet til det å være mann *nok*, noe som vil gi lite rom for å vise svakhet eller være sårbar (Saastad & Bakke, 2017). Det ligger en dimensjon til fortolkningsrepertoaret om måten Håkon forstår betydningen av å være svak og vise følelser. For han blir det forstått som en naturlig og biologisk forklaring som bunner ut i en normativ mannlighetsforståelse.

Grenser

Seksualitet har en betydningsfull plass i våre liv. Den kan gi oss glede og nytelse, samtidig som den også kan bidra til å bygge gode relasjoner mellom mennesker (sex og samfunn, 2019). Men hvordan vet du hva dine grenser er? Og hvordan vet

man hva andres grenser er? Dette er noe jeg diskuterte med informantene mine, og dette er hva Håkon, Leif og Torgeir kunne fortelle.

Håkon: (...) Folk var veldig pushy og jeg har venner som er det. De som er veldig på og det kan se litt feil ut. Hun virket helt uinteressert, så ender dem opp med å ligge sammen uansett. Jeg synes det er litt fucka, men på en måte så blir jo det at nei, nei blir til ja. Det er på en måte greit siden hun til slutt sier ja, men det er jo en litt spesiell måte å gå frem på. Jeg er ikke så komfortabel med det.

Det som kommer til syne i fortellingen til Håkon er en uforsiktig sjekkekultur. Den består av en aggressiv og pågående atferd ovenfor den personen man ønsker å ha sex med. Håkon forteller at i begynnelsen fremstod kvinnen som «uinteressert», men at hun etterhvert ble med på å ha sex. En slik atferd kan ses i sammenheng med forståelsen av mannen som den seksuelle erobreren, og kvinnen som skal erobres. Som følger av det blir sjekkingen aggressiv og pågående fordi man skal erobre noen som er uinteressert, til å gjøre dem interessert. Som Håkon forteller (...) *nei, nei blir til ja* (...) og som kan ses i lys av erobringen, som handler om å føle seg presset til å ha sex selv, om man ikke har lyst (Sommerseth, 2015). Det er noe jeg vil kalle for mase-sex, for det handler om at noen prøver seg helt til det blir sagt ja. For Håkon er det viktig å få frem at han tar avstand fra den uforsiktede sjekkekulturen og at det ikke er noe han ville vært komfortabel med å gjøre. Det vitner om to ulike forståelser av hvordan sjekking foregår innad i en vennegjengen, hvor den ene parten viser seg frem som uforsiktig og Håkon som forstår det som ukomfortabelt og «fucka». Her er det en dimensjon ved fortolkningsrepertoaret som handler om hvordan man forstår andre sine grenser, og som Håkon forteller er det noen som har en mer uforsiktig sjekkeform som kan skli over til å bli pågående og aggressiv.

Leif: (...) Det var en jente som sovnet på fest i dette kollektivet også var det en fyr som tafset henne på brystet mens hun lå og sov. Og en annen fant det ut, så han tok tak i han og dro han ut, også var det flere som stod og slo til han. Men jeg vet jo at han fyren som oppdaget det, var veldig interessert i den jenta, så det er ikke sikkert at det var et moralsk motiv, motivene var nok litt blandet der tror jeg. Jeg er ikke sikker på om han hadde gjort, men det er kun spekulasjon. Jeg er ikke sikker om han hadde vært alene i rommet sammen med jenta, om han hadde gjort det.

For å kunne analysere frem en helhetlig forståelse av det Leif forteller vil jeg først skrive litt om hva sitatet handler om. Leif har vært på en fest og flere av de inviterte hadde med seg en deit. Det var en kollektiv enighet om at ingen fikk sjekke opp eller flørte med kvinnene som var invitert med som en deit, av den grunn at hun tilhørte han som hadde invitert henne. Det kan forstås som en

vennenskapskode i kompisgjengen, hvor alle var innforstått med betydningen av den.

Leif forstår situasjonen som en moralsk konflikt, og at mannen som grep inn for å avverge en videre utvikling av situasjonen hadde andre intensjoner enn å hjelpe kvinnen. Det Leif forteller om kan forstås som en kamp om dominansen. Det vil si at mannen som oppdaget det som foregikk på rommet hvor kvinnen sov og ble tafset på, var svært «interessert» i henne. Som følger av det valgte han å gripe inn i situasjonen og fjerne overgriperen. Det kan være en måte å vise seg frem for kvinnen og på samme tid vise sin styrke ovenfor mannen ved å fjerne han og slå til han. For Leif er det usikkert om han ville gjort det samme om det var han som var alene i rommet med kvinnen. En slik sannhetstvil kan ha sin forklaring i vennenskapskoden som ble introdusert i forrige avsnitt. Situasjonen som utspilte seg kan handle om eierskap ovenfor kvinnen. Den maskuline dominansen kommer til syne ved at mannen som har med en kvinnelig deit har *eierskap* over henne resten av kvelden, og at ingen får lov til å prøve seg. Ved å utfordre denne tankegangen blir konsekvensen et voldelig slag. Dilemmaet blir i dette tilfellet forståelsen av hva som er redelig eller ikke. Den moralske konflikten om man velger å hjelpe kvinnen basert på samvittighet og medfølelse, eller for å vise at man har en eierskap over kvinnen som må beskyttes.

Torgeir: Jeg vet ikke, det finnes ikke noen klare grenser på hva som er greit og ikke greit. (...) Ja, og det er jo et problem. Man skal jo vite hvor trygg man er med andre, ikke sant.

Torgeir setter ord på et gjeldende samfunnsproblem blant unge når han forteller at det er vanskelig å vite hvor grensen går (Sommerseth, 2015; Orfjell, 2016). Å vite hvor andre sine grenser går er ikke alltid like lett. Torgeir forteller at det ikke finnes noen klare retningslinjer for hva som er innenfor og utenfor når det gjelder sex. Det er forståelig når grenser er i en konstant forandring fra hvilke personer man er med (Sex og Samfunn, 2019). En slik kontinuerlig endring vil være vanskelig å følge med på, derfor er kommunikasjon et nødvendig redskap å ta i bruk for å kunne kjenne til andres grenser. Torgeir trekker frem et viktig poeng som handler om at man skal (...) *vite hvor trygg man er med andre* (...). I utgangspunktet er det noe alle strever for, er du til å stole på? Kan jeg fortelle at dette ikke er noe jeg ønsker? Igjen blir kommunikasjon et nødvendig redskap for å kunne vite om man er trygg med andre. På et vis kan Torgeir tolkes som at han ikke tenker at kommunikasjon er nøkkelen, heller å bruke intuisjonen sin om hva som er trygt eller ikke.

Forventninger til den seksuelle mannen

Ove: Da vil jeg heller si at når man har vært i et forhold eller noe sånt, at da si at man har hatt ganske lyst til å ha sex, mens man egentlig har vært sliten eller jobbet mye, også er det mer det at man er glad i personen, ja, også er man med på å ha sex, men jeg vil ikke stemple det som å absolutt ikke ha lyst, mer det at man kanskje ikke har vært så gira.

Håkon: Mm, ja, det kan være litt med fuckfrienden min. Da blir jeg litt sånn, ah, om morgningen så er hun keen på å ha sex, så blir jeg bare sånn «greit da», så var jeg ikke så kåt i det øyeblikket, men så gjør jeg det.

Menns seksuelle lyst har vært forstått som alltid på og kåt, men virkeligheten er ikke like enkel (Aars, 2011). For Ove og Håkon har det vært tilfeller hvor sex ikke har virket like attraktivt og lystbetont, likevel har de hatt sex. Det gir en forståelse av at *alltid på* fortsatt er gjeldende og at det nærmest kan forstås som en forventning. Ove forteller at det er lettere å se forbi at man er sliten etter jobb, hvis personen man er glad i ønsker å ha sex. Det blir dermed en måte å vise kjærlighet og forståelse, selv om han ikke var «gira» på å ha sex. Det kan det bidra til å danne en forventning i forholdet om at Ove alltid er *på* selv når han er sliten. På samme tid kan det støtte opp under forståelsen om at menn er konstant kåt og klar for å ha sex til enhver tid. Noe som ikke stemmer.

Håkon forteller at han ikke alltid har like lyst til å ha sex med sin fuckfriend¹³, men at han likevel har det med henne. Det har sin forklaring i den seksuelle relasjonen mellom dem. Forholdet er basert på å møtes for å ha sex, dermed vil det alltid ligge en forventning om at sex er tilgjengelig i perioden de møtes. På bakgrunn av deres relasjon er det vanskelig for Håkon å si nei, eller fortelle at han ikke ønsker å ha sex. For det kan stille spørsmål ved fundamentet til relasjonen.

Det kommer til syne en dimensjon ved fortolkningsrepertoaret ved måten Håkon og Ove snakker om forventningen til dem som en seksuell partner. Dimensjonen består av at dem ikke forteller til partneren sin om at dem ikke ønsker eller er «gira» på å ha sex. Det forstås som at dem ikke vil vise frem sin sårbarhet, som i Håkon sitt tilfelle hvor det er en fuckfriend han har sex med. Derfor blir de med på å ha sex, for å unngå å ha samtalen om sårbarhet.

---

¹³ Fuckfriends forstås som venner med frynsegoder eller venner som har sex med hverandre.

Oppsummering

Innledningsvis i kapitlet stilte jeg forskningsspørsmålet; *hvordan snakker menn om sex?* Repertoaret består av informantens fortellinger og tanker om hvordan de snakker med kvinner og vennegjengen om sex. Jeg vil gi repertoaret navnet *åpenhet-og-sårbarhet-repertoaret*. Repertoaret består av flere dimensjoner fra informantenes fortellinger. Måten Håkon og Svein snakket om ereksjonssvikt viser en åpenhet de har med kompisene sine. Det å snakke åpent om ereksjonssvikt viser medfølelse og forståelse ovenfor kompisen som har utfordringer med det. I Svein sin fortelling er sex-relaterte temaer attraktivt å snakke om, og de i gjengen som har hatt flest sexpartnere får mer taletid enn andre. En annen dimensjon ved repertoaret er måten Håkon snakket om følelser. Han har en biologisk forståelse som grunnlag for hvorfor han ikke kan snakke om følelser. Det handler om Håkons evne til å være sårbar ovenfor kompiser. Det er skummelt å åpne seg opp ikke-konkrete saker, og det er en del av grunnlaget for hvorfor Håkon ikke snakker om følelser. Informantene snakker om sex med en viss åpenhet. Torgeir, Leif, Ove og Håkon snakker alle med kompiser om sex, det er en vanlig og naturlig del av hverdagen. For Torgeir og Leif er det temaer som one night stand og muligheter til å ha sex som er det sentrale i samtalen med kompiser. Å vise sårbarhet er en ikke-greie for dem og det handler om en grense for hvor mye de er villig til å dele før det kan gjøre dem sårbare. En slik forståelse deler også Håkon da han redd for at kompiser eller andre venner skal bli kjent med han på innsiden. Det vil si at Håkon føler seg gjennomsiktig hvis han ikke kan holde på hemmeligheter eller problemstillinger som han selv kan løse. I likhet med Håkon forteller Torgeir at han ikke ønsker å gi vennene sine «ammunisjon», det vil si at han ikke vil fortelle om intime forhold fordi det kan bli brukt mot han i etterkant. Fortolkningsrepertoaret om *åpenhet-og-sårbarhet* blir snakket frem av informantene gjennom konkrete hendelser, eller temaer som gjør samtalen om sex mer tilgjengelig. Det er en grense for hvor mye de vil åpne seg fordi det gjør dem sårbare og de er redde for å være sårbar foran kompiser.

Kapittel 8: Oppsummerende konklusjon

Formålet med prosjektet har vært å undersøke hvilke fortellinger, tanker og erfaringer informantene har gjort i forbindelse med sin seksuelle praksis. I dette kapitlet vil jeg samle trådene fra de forbigående analysekapitlene og se dem i sammenheng med hverandre. Jeg kommer til å trekke frem de funnene jeg anser som sentrale for prosjektets formål.

I kapittel 4 var det første jeg undersøkte informantenes forståelse av seg selv i forbindelse med seksuell trakassering. Fortolkningsrepertoaret som ble skrevet frem av informantene ga jeg navnet *det-usårlige-repertoaret*. Det viste seg at informantene har en biologisk forståelse og forklaring på mannens posisjon i møte med kvinner. Det er en overlegenhet over kvinner som er forbundet med biologiske egenskaper som å være stor, sterk og driftsstyrt. Makt blir i dette tilfellet forstått som en maskulin egenskap som ikke er tilgjengelig for kvinner av biologiske grunner. Det gjør at kvinner blir plassert i en kontinuerlig offerrolle og som ikke har mulighet til å oppnå makt i maktforholdet. I møte med seksuell trakassering er disse egenskapene sentrale for måten informantene forstår det å være utrakasserbar og usårlig. De har mulighet til å dytte vekk eller *ta igjen* hvis en kvinne forsøker å trakassere dem. Det bidrar til å undergrave forståelsen om kvinner som overgriper og øker terskelen for å si ifra om overgrep gjort av en kvinne. Den verbale kommunikasjonen blir i dette tilfellet ikke nevnt av informantene mine, noe som jeg anser som et viktig funn. Det at seksuell trakassering er noe som kun foregår i det fysiske rommet er interessant. Informantene forstår seg selv som overlegne med fysisk makt, dermed forteller det at den biologiske forståelsen stopper ved verbal kommunikasjon.

Overgangen til informantenes forståelse av sårbarhet ble dermed stor i kapittel 5. Det ideologiske dilemmaet som ble skrevet frem handler om balansegangen mellom det å være mannlig og umannlig. Det viste seg at sexpress var et sterkt virkemiddel i kompisgjengen til Håkon. Det handlet om å miste jomfrudommen, for det var som et symbol på å være mannlig. Håkons første erfaring med sex var såkalt gråsonesex. Han følte seg presset og syntes akten var ubehagelig. Det viser dilemmaet Håkon stod ovenfor første gangen han hadde sex – ha sex, være mannlig og innenfor? Eller ikke ha sex, være umannlig og utenfor? For Leif og Ove var opplevelsen av å bli tafset på av kvinner og homofile menn forstått som ufarlig fordi det ikke eksisterte et maktproblem. Forståelsen av maktproblemet kan ses i sammenheng med kapittel 4 og kvinners posisjon som offer. Det at informantene forstår kvinner på en slik måte gjør at seksuell trakassering av menn blir utenkelig. Kvinner kan ikke opptre som mektig fordi dem forstås som svake av informantene, og dermed forstår ikke Leif kvinner som en trussel når han har mulighet til å *ta igjen*. I likhet blir homofile menn forstått som «fruity» og det blir oversatt til en feminin egenskap som gjør at dem ikke inngår i en mektig posisjon,

selv om dem er menn. Det gjør at homofile menn blir forstått som umannlig. For Torgeir dreier dilemmaet seg om et ønske om at menn kan bli forstått som offer for voldtekt eller seksuell trakassering. Det stiller seg i en kontrast til forståelsen hans om menn i kapittel 4. Som viser at Torgeir ikke forstår seg selv som et potensielt offer, ved måten han forteller at han har mulighet til å ta igjen hvis en kvinne skulle prøvd å forgripe seg på han. Det viser Torgeir som mannlig. Dermed forstås det som at Torgeir snakker om andre menn, og ikke seg selv når han ønsker mer åpenhet om menn som offer for voldtekt og seksuell trakassering.

For informantene er avvisning vanlig i møte med kvinner. For Leif var det viktig å fremstå usårlig ved måten han forteller at det å bli avvist var nærmest noe han forventet. På samme tid vises sårbarheten hans gjennom oppfordringen om at kvinner må tenke mer over hvordan dem avviser menn. Feilkommunikasjon var noe Håkon og Torgeir opplevde da dem var ute på byen. Som handler kvinner og menns motstridende forventninger om kvelden ute på byen. Dilemmaet som viser seg er misforståelsen og feilkommunikasjonen om at Håkon og kvinnen han blir med hjem skal ha sex. Det viser at kommunikasjon er viktig for å forstå hva man ønsker og forventer ut av kvelden. Det kan på samme tid sees i sammenheng med kapittel 4 om menn som et seksuelt vesen. En slik oppfatning om at menn alltid er på og ute etter sex, burde ha gjort at kvinnen forstod Håkon sitt ønske om sex.

For kapittel 6 undersøkte jeg informantenes forståelse av #Metoo- kampanjen. For Svein var det en sannhetstvil over det kvinnene fortalte om seksuell trakassering. Det var viktig for han å ha et kritisk blikk på kampanjen og vise at ingen skal utnytte kampanjen. Det står i kontrast med forståelsen Svein har av menn i kapittel 4 som store, sterke og driftsstyrte. Det burde tilsi at Svein burde være mer forståelsesfull ovenfor kvinnene som har blitt utsatt for seksuell trakassering. En slik motstridende forståelse viser det ideologiske dilemmaet. Metoo- kampanjen ble forstått av Torgeir, Håkon og Leif som lite positiv fordi kampanjen har rettet blikket mot hvem som er trakasserer enn å dreie seg om en holdningsendring i samfunnet. De forstår kampanjen som at den har bidratt til å gjøre samfunnet mer krenkbar og politisk korrekt. Det ideologiske dilemmaet vises ved måten de ikke ønsker at de må gjennomgå en holdningsendring selv, da det er viktig for dem å kunne være seg selv.

For kapittel 7 undersøkte jeg hvordan informantene snakket om sex. Det vises gjennom fortolkningsrepertoaret som ble skrevet frem. Repertoaret ga jeg navnet *åpne-om-det-konkrete-repertoaret*. Å snakke om sex var for informantene gøy, spennende og interessant. Det er en del av hverdagen deres og det er ofte en samtale som tas opp når kompisgjengen møtes. Det kom tydelig frem tre ulike måter å snakke om sex. Den ene består av, som nevnt, en åpenhet om det overfladiske ved sex. Det handlet om hvem man ønsker å ha sex med, preferanser og muligheter til å ha sex. Den andre delen består av å snakke om ereksjonssvikt

og anilingus. For Svein er det en bestemt måte å snakke om ereksjonssvikt, og det gjøres ved å bruke ord som «faen» og «bennern». Det gjør at han kan distansere seg fra det sårbare ved å ikke få ereksjon. På samme tid er det en måte å bevare mannligheten ved å fremstå som uberørt. Det har en likhet til kapittel 4 om menn som store, sterke og driftsstyrte. Å få ereksjonssvikt gir ikke en forståelse av å være driftsstyrt. Derfor er det viktig å fremstå som uberørt og bruke bannord for å fjerne sårbarheten. Det tredje delen består av grenser og hvordan informantene forstår dette. For Torgeir er det vanskelig å vite hva som er innenfor å gjøre og hva som er utenfor. Han trekker frem at det er problematisk at man ikke vet hvor grensen går og at det er viktig å være trygg med hverandre. Dette kan ses i sammenheng med kapittel 5 om feilkommunikasjon, og hvilke forventninger kvinner og menn har til hverandre. Som viser at det er en gjentakende utfordring å vite hvordan man skal kommunisere med hverandre.

Jeg har nå samlet trådene fra de forbigående kapitlene som viser hvordan informantene forteller om sin seksuelle praksis. Det er tydelig at informantene snakker mye om sin seksuelle praksis med kompisgjengen. Det gir inntrykk av å være et trygt sted for informantene, selv om samtalen ofte er på overflaten. Det er tydelig en drakamp mellom det å være mannlig *nok* og på samme tid være sårbar. Den balansegangen handler om den kulturelle forventingen om at menn skal være mannlig, stor, sterk og kåt. Dermed faller nå informantene mellom to stoler. Samfunnet dreier seg mot en forståelse av menn som må kunne være sårbar og vise følelser, men som på samme tid skal være stor, sterk og mandig. Ut ifra informantenes forståelse av mannlighet vil dette være utfordrende og en slik samfunnsendring må gjøres i menns tempo. Hvis ikke kan det skape en polarisering, hvor konsekvensen av å ikke være mannlig blir omfattende.

Mine refleksjoner

Kunnskapen jeg har fått etter å ha gjennomført prosjektet er i stor grad fra informantenes fortellinger om sin seksuelle praksis. Det de har fortalt og måten de forstår sin seksuelle praksis har gitt meg en ny forståelse om menns seksualitet. Den nye forståelsen inneholder dilemmaet som informantene lever med, eller rettere sagt: drakampen mellom det å være mannlig og umannlig. Å hele tiden tenke over og passe på om man blir forstått som mannlig *nok*, må være tungt å bære. Jeg forstår informantene godt når dem forteller om sitt ønske om å kunne være seg selv – snakker for mye eller for lite? Å føle seg misforstått eller kjenne at man blir behandlet annerledes som mann hvis man har vært utsatt for overgrep eller trakassering må være ensomt. Derfor vil jeg helt avslutningsvis komme med et budskap til alle menn. Fortsett å vis omsorg ovenfor hverandre, prøv å utfordre mannlighetsidealet og til slutt, snakk om overgrep og seksuell trakassering!

Kapittel 9: Litteraturliste

Aars, H. (2011). *Menns seksualitet*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk

Askeland, A, S. & Fossum, K. (2018, 5. september). Raser mot “ex on the beach”: De sender et overgrep. *TV2*. Hentet fra <https://www.tv2.no/a/10060788/>

Bourdieu, P. (1998). *Den maskuline dominans*. København: Tiderne skifter.

Connell, R. W. 2005 [1995]. *Masculinities*, Cambridge: Polity Press. Kapittel 3: The social organization of masculinity.

Dahl, S. L. (2012). Sensitive tema og hårsåre informantar som metodologiske utfordringer i kvalitativ forskning. *Sosiologisk tidsskrift* 20 (1), 7- 26. Hentet fra: <https://www.idunn.no/st/2012/01/art11?languageId=2>

Drageset, S. & Ellingsen, S. (2011). Å skape data fra kvalitativ forskningsintervju. *Sykepleien Forskning* 2010 5(4) (332-335). 10.4220/sykepleienf.2011.0027

Dahl, I, D. (2017, 12. desember). Kanskje på tide å skru av dette idiotiske #Metoo- fjolleriet nå? *VG*. Hentet fra: <https://www.vg.no/nyheter/meninger/i/qlm1gR/kanskje-paa-tide-aa-skru-av-dette-idiotiske-metoo-fjolleriet-naa>

Edley, Nigel. (2001). Analysing Masculinity: Interperative Repertoires, Ideological Dilemmas and Subject Potitions. I Wetherell, M. m.fl.: *Discourse as Data: A Guide for Analysis*. London: Sage s. 189 – 229

Engebretsen, L, N. (2019, 15. mars). Et sterkere hode. *NRK*. Hentet fra <https://www.nrk.no/buskerud/xl/et-sterkere-hode-1.14440670>

Figuroa, I. (2017). «*Er det virkelig noen som tror på slikt?*» *En analyse av VGs skrivemåter om seksuell trakassering, 1980 – 2010*. (mastergradsavhandling). Norges teknisk- naturvitenskapelig universitet, Trondheim.

Guillou, J. (2017, 18. november). En eldre mann er det mest motbydelige man kan være for tiden. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/kultur/i/nk5zL/Jan-Guillou--En-eldre-mann-er-det-mest-motbydelige-man-kan-vare-for-tiden>

Helseth, H. (2005). *Ingen jenter på skolen her er « horer » - en studie av forebyggende arbeid blant ungdom*. (mastergradsavhandling). Universitetet i Oslo, Oslo.

Hsieh, C. (2017, 17. oktober). 10 Things to know to make rimming safe and pleasurable. *Cosmopolitan*. Hentet fra <https://www.cosmopolitan.com/sex-love/advice/a304/rimming-pleasurable-safe/>

Jørgensen, M. W & Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse: som teori og metode*. Frederiksberg: Roskilde Universitetsforlag

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal

Klingberg, H. (2017, 2. mai). Når ordet «voldtekt» blir for stort. *P3*. Hentet fra <https://p3.no/nar-ordet-voldtekt-blir-for-stort/>

Kinn, E. (2019, 29. april). Psykolog refser Røde Kors- sjefens uttalelser om gutter: - Sleivspark. *NRK*. Hentet fra https://www.nrk.no/norge/psykolog-refser-rode-kors-sjefens-uttalelse-om-gutter_-_sleivspark-1.14532222

Letvik, H. (2013, 28. juli). Forskere: Seksuelle overgrep mot menn er sterk underrapportert. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/norge/i/GGIbV/Forskere-Seksuelle-overgrep-mot-menn-er-sterkt-underrapportert>

Lund, J. (2017, 23. november). Nå tror jeg mange menn begynner å få nok. #Metoo. *Aftenposten*. Hentet fra <https://www.aftenposten.no/meninger/kommentar/i/ngRr85/Na-tror-jeg-mange-menn-begynner-a-fa-nok-metoo>

Lavik, N. (2017, 13. desember). Er menn og kvinner like fæle? *NRK Ytring*. Hentet fra https://www.nrk.no/ytring/er-menn-og-kvinner-like-faele_-1.13821154

Melanie Beres (2010) Sexual miscommunication? Untangling assumptions about sexual communication between causal sex partners, culture, health & sexuality, 12:1, 1-14, DOI: 10.1080/13691050903075226

Malmqvist, C & Ström, M. (2017). *(Nät)kampen mot mäns sexuella våld och trakassier mot kvinner – en kvalitativ innehållsanalys av nätkampanjen #Metoo på twitter*. (mastergradsavhandling). Södertörns Högskola, Stockholm.

Nessö, L & Tekbas, S. (2018). *Ett halvår av #hashtaggs – en studie om hur medvetenheten kring sexuella trakassier har påverkats efter #Metoo-kampanjen*. (mastergradsavhandling). Högskolan Dalarna, Uppsala.

Orfjell, L. (2106, 15. april). Den grå sonen. P3. Hentet fra <https://p3.no/den-gra-sonen/>

Powell, A. (2010). *Sex, power and consent. Youth culture and the unwritten rules*. New York: Cambridge University Press

Sogn, H. & Hjemdal, O, K. (2010). *Vold mot menn i nære relasjoner (2010): Kunnskapsgjennomgang og rapport fra et pilotprosjekt* (NKVTS rapport 2010). Hentet fra <https://www.nkvts.no/content/uploads/2015/08/voldmotmenninारेrelasjoner2.pdf>

Solbrække, K. N & Aarseth, H. (2014). Samfunnsvitenskapens forståelser av kjønn. I Lorentzen, J & Mühleisen, W (Red.), *Kjønnforskning. En grunnbok* (s.63 – 76). Oslo: Universitetsforlaget

Sommerseth, K. (2015, 15. desember). Den som er med på leken. *Redd Barna*. Hentet fra <https://www.reddbarna.no/nyheter/den-som-er-med-paa-leken>

Saastad, A & Bakke, L. (2017). *2016: Ser vi gutta? Gutter og menn utsatt for seksuelle overgrep*. Hentet fra https://reform.no/wp-content/uploads/2017/04/Rapport_ser_vi_gutta_Enkeltsider.pdf

Sajej, N. (2017, 1. desember). Alyssa Milano on the #Metoo movement: We're not going to stand for it any more. *The Guardian*. Hentet fra <https://www.theguardian.com/culture/2017/dec/01/alyssa-milano-mee-too-sexual-harassment-abuse>

Svendsen, K. (2018, 20. februar). Anilingus. *Det Store Norske Leksikon*. Hentet fra <https://sml.snl.no/anilingus>

Sex og Samfunn. (2019). Grenser. Hentet 15.mai 2019 fra <https://www.sexogsamfunn.no/sex/grenser/>

Thagaard, T. (2013). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode*. Bergen: Fagbokforlaget.

Vollan, M. B, Hammer, S. H, Martincic, J. (2018, 13. oktober). Metoo endret unge menn. *Klassekampen*. Hentet fra <https://www.klassekampen.no/article/20181013/ARTICLE/181019982>

Viril. (n.d) I Det Norske Akademis Ordbok. Hentet fra <https://www.naob.no/ordbok/viril>

Vedlegg: Intervjuguide

Intervjuguide

Bakgrunnsinformasjon

- Hvilket år er du født?
- Sivilstatus?
- Har du hatt noen diskusjoner med kompisar om Metoo- kampanjen? Kan du fortelle litt om hva dere pratet om, var det et tema som ble spesielt hett? Kranglet dem, fortell hva de kranglet om.
- Hva tenkte du da Metoo- kampanjen «brakte løs»? Har den offentlige debatten hatt konsekvenser for forholdet du har innledet?

Sjekking

- Kan du anslå et tall på hvor mange ganger du har dratt ut på byen? Prøv å få noe mer konkret, som et antall ganger.
- Kan du fortelle om siste gang du bevisst sjekket opp en kvinne?
- Kan du fortelle om en gang du har opplevd å ha blitt misforstått når du har sjekke opp en kvinne?
- Kan du fortelle om en gang du opplevde å bli avvist da du sjekket opp en kvinne?
- Hva gjør du for å se attraktiv ut for omgivelsene?
- Hva er det du tiltrekkes av ved kvinner?

Manndom

- Har du noen gang blitt utsatt for seksuell trakassering? Fortell om det.
- Pleier du å dra på gutteverspill? Oppfølgings spørsmål: Hva pleier dere å prate om der?

Sex

- Hvor mange har du hatt sex med?
- Har du hatt «one- night stands?»
- Har du noen gang blitt presset til sex? Kjenner du noen som har blitt det.
- Hvordan vil du beskrive deg selv om seksualpartner?
- Kan du fortelle om en gang du har hatt sex og partneren din har ombestemt seg? Jeg har hørt mange fortellinger om at «nei, nei blir ja» hva er din erfaring med det? Har du hørt noen av kompisene dine fortelle om det, eller er det et tema blant kompisene dine?
- Har du noen du kan snakke med om sex?

Til slutt

Er det noe du ønsker å tilføye til noen av spørsmålene?

Vedlegg: Prosjektskisse

Masteroppgave om hva menn tenker om #Metoo

Jeg er en masterstudent ved Institutt for tverrfaglige kulturstudier ved NTNU, og forsker på Metoo- kampanjen sett fra menns ståsted. Jeg ønsker å forstå hvordan tematikken ble forstått av menn da kampanjen stod på, og hvilken innvirkning kampanjen kan ha hatt i ettertid for hvordan menn tenker om seksualitet, makt og kjønn.

Problemstilling for oppgaven er; Menns tanker om seksuell praksis i lys av Metoo- kampanjen.

Til prosjektet ønsker jeg å snakke med 6- 7 mannlige studenter. De jeg intervjuer vil bli anonymisert i masteroppgaven og det vil ikke bli mulighet for andre å identifisere hver enkelt deltaker. Prosjektet følger de etiske retningslinjene gitt av Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste. Informanten har mulighet til å trekke seg hvis det på et tidspunkt skulle være ønskelig.

For ytterligere informasjon eller spørsmål om temaet kan du kontakte meg på telefon eller e-post.

Helene Lirhus Bakken

Tlf: 45483137

E-post: helenebakken94@gmail.com

Vedlegg: Samtykkeskjema

Samtykke

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta som informant

-----
(Signert av prosjektdeltaker, dato)

